

**РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІВЕНТ-ІНДУСТРІЙ КУЛЬТУРОЛОГІЇ
ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітньо-кваліфікаційного ступеня «бакалавр»
на тему:

**КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ ПІ ПОЛОВИНІ
XX СТ.: НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ КУЛЬТУРИ**

Виконала: Здобувачка вищої освіти
ступеня бакалавр ІV курсу з галузі знань
03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 034 «Культурологія»
Художньо-педагогічного факультету
заочної форми навчання
Романенко Катерина Ігорівна

Науковий керівник:
канд. пед. наук, професор
Виткалов Володимир Григорович
Рецензент: доктор іст. н, проф.
кафедри соціології, зав. секції історії
та культури ДДТУ
Донченко С.П.

Рівне – 2022

З М І С Т

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ	9
1.1. Історіографія та джерельна база дослідження.....	9
1.2. Культурний простір Дніпропетровщини радянської доби (1950-1991 рр.): загальна характеристика	18
РОЗДІЛ II. КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ У ВИМІРАХ НОВИХ ПАРАДИГМ (1991-2021 рр.)	30
2.1. Культурна інфраструктура міста Дніпро останніх 30 років: зміни в пріоритетах.....	30
2.2. Творчий потенціал професіонального мистецтва Дніпропетровщини.....	46
2.3. Сфера народної культури в сучасному просторі регіону	51
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	666
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний період розвитку країни, незважаючи на безліч суспільних викликів, стимулює повернення до загально відомих проблем, На сьогодні в умовах глобалізації важливим є дослідження, збереження та примноження культурного надбання як на локальному та регіональному, так і на національному рівнях. Як зазначали відомі краєзнавці П. Тронько, Я. Верменич: «Турбота про історичні міста і популяризація їх безцінних надбань – це турбота про вічність і продовження нашого буття в ній» [37; с. 171-183].

Культурний простір України – сфера, в якій відповідно до законодавства провадиться культурна діяльність та задовольняються культурні, інформаційні та дозвілєві потреби громадян, що охоплює, зокрема, телебачення, радіомовлення, періодичні друковані видання та книговидавничу продукцію, ринок культурних благ, а також культурно-мистецьке середовище [5].

Культура – це сукупність притаманних суспільству або соціальній групі відмінних ознак – духовних і матеріальних, інтелектуальних і емоційних – і що крім мистецтва і літератури вона охоплює спосіб життя, «вміння жити разом», систему цінностей, традицій і вірування [10].

28 лютого 2022 року виповнилося 90 років від дня утворення Дніпропетровщини, яка належить до числа найбільш індустріально розвинених областей в Україні. Займаючи 5,3 % території (32 тис. кв. км.) із часткою населення 7,5%, Дніпропетровщина є одним із провідних регіонів країни, економічний розвиток якого значною мірою визначає загальну ситуацію в державі.

Наведемо статистичні дані, які найбільш чітко окреслюють цю проблему. Дніпропетровщина УРСР створена в 1932 р. згідно з Постановою

ВУЦВК «Про утворення обласних виконавчих комітетів на території УРСР» від 9 лютого 1932 р. у складі 60 районів. В основу обласного районування покладено пріоритет виробничого принципу, посилення централізації управління економікою і забезпечення дійового партійного керівництва на місцях. До 1939 р. до складу Дніпропетровщини входила також територія сучасної Запорізької, частини Кіровоградської та Миколаївської областей. Згодом кількість районів області неодноразово змінювалася, виходячи з централізаторської політики державного керівництва та потреб народного господарства. Зокрема, напередодні війни, в 1941 році їх було 26, а у 1946 р. – 28. І цей процес не припинявся й надалі.

Отже, Дніпропетровщина – одна з найрозвиненіших індустріальних одиниць України. Утім, до сьогоденного часу сфера культури була не була основним пріоритетом державної політики, не отримувала належної уваги та підтримки зі сторони Уряду, а відтак і не являла духовного пріоритету. Хоча, виходячи із загальної території, кількості населення та його потреб, необхідна культурна інфраструктура продовжувала формуватися відповідно до тогочасних державних стандартів. Продовжується цей процес і сьогодні.

Дослідження соціально-культурної ситуації в Дніпропетровщині та й досвід проживання в ній переконливо вказує на нагальну потребу збереження установ культури і мистецтва, підтримку діяльності мистецьких навчальних закладів та аматорських колективів області на сучасному етапі. Адже саме ця мережа може стати важливим чинником вирішення багатьох духовних проблем, наявних в будь-якому регіоні країни.

Таким чином, актуальність теми дослідження полягає в тому, що сфера культури є дуже чутливою ознакою прав людини, її приналежності та самосвідомості. Культура – це витoki творчого самовираження народу, яке було збережене через століття. І відсутність належної координації культурної інфраструктури та інфраструктури промислової веде до певних проблем, які

неодмінно відіб'ються на духовності населення.

На сучасному етапі розвитку Дніпропетровщини культура посідає одне з найважливіших місць у соціумі та є одним із найзатребуваніших векторів розвитку молоді. Тому вивчення складних сторінок історії цього регіону й становить актуальність подальшого наукового пошуку.

Мета кваліфікаційної (бакалаврської) роботи – з'ясувати ефективність діяльності установ культури та їх місце в культурному просторі Дніпропетровщини другої половини ХХ століття.

Завдання дослідження:

- виявити і проаналізувати історіографію та джерельну базу дослідження;
- охарактеризувати культурний простір Дніпропетровщини радянської доби (1950–1991 рр.);
- розглянути особливості культурного життя Дніпропетровщини у вимірах нових парадигм (1991–2021 рр.);
- з'ясувати творчий потенціал професіонального мистецтва та сфера народної культури в сучасному просторі регіону.

Об'єкт дослідження – культурний простір Дніпропетровщини.

Предмет дослідження – специфіка формування культурного простору (на прикладі діяльності установ культури).

Огляд джерел та використаної літератури. При виконання даного дослідження використовувалася науково-історична література, аналізувалися дисертаційні роботи, портали новин та сайти офіційних установ, а також законодавча документація, посилання, на які подано посилання безпосередньо в самому тексті дослідження.

Сюди віднесено і відповідну законодавчу базу культури, втілену у численних Законах, зокрема й Конституції України, ухвалених на рівні держави (республіки), розпорядчих місцевих документах, які локалізують

провідні напрями державної культурної політики.

До цього переліку віднесемо й різноманітні форми звітності установ культури, планову і звітну документацію, за якою помітні тенденції розвитку як конкретної установи, так і галузі культури загалом, а також матеріали поточних архівів установ культури та КЗ «Дніпропетровський ОЦНТ». А порівняння законодавчої бази із її сучасним варіантом дає підстави для відповідних кореляційних висновків та з'ясування провідних тенденцій, помітних у галузі культури регіону сьогодні.

Це також і матеріали безпосереднього спілкування авторки з працівниками установ культури, учасниками художніх колективів тощо, які також підтверджують не лише важливість культурного чинника у просторі сучасного життя, але й демонструють духовний потенціал регіону. Конкретний аналіз історіографічного та джерелознавчого вектора пошуку відтворено в окремому параграфі.

Методи дослідження. Дослідження в рамках теми дипломної (кваліфікаційної) роботи передбачало використання комплексу загальнонаукових та спеціально-прикладних методів дослідження, зокрема, аналізу та синтезу, узагальнення та абстрагування, аналогія та порівняння, за допомогою яких стало можливим проведення цього дослідження та отримання саме таких його результатів.

Апробація результатів даного дослідження здійснювалася у різноманітних формах, зокрема:

- **на практичних заняттях з історико-культурологічних дисциплін** під час навчання на освітній програмі I (бакалаврського) рівня спеціальності 034 «Культурологія» на кафедрі івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету;

- **виступах на нарадах працівників культури** в базовому закладі культури; а також **на наукових конференціях різних рівнів:**

- **Гуляєва К. І.** – здобувач в/о I (бакалаврського) рівня спец. 034 «Культурологія» РДГУ – Культурний простір Дніпропетровщини II половини ХХ століття (на прикладі діяльності установ культури): погляд сучасника: *Звітна наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, докторантів та студентів РДГУ за 2021 р.*, м. Рівне, 15 травня 2022 р. Рівне: РДГУ, 2022. С. 75 [93 с.];

- **Гуляєва К. І.** Культурний простір Дніпропетровщини II половини ХХ століття: на прикладі діяльності клубних установ. *Стратегія розвитку світової і української культури: сучасні акценти і перспективи*: програма XVII між нар. наук.-практ. конф. м. Рівне, 18-19 листоп., 2021 р. Рівне: РДГУ, 2021. С. 15 [20 с.].

- **Гуляєва К. І.** Друга половина ХХ століття крізь призму культурної діяльності установ Дніпропетровщини. *Феномен культури постмодернізму*. II між нар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 30 листоп., 2021 р. Маріуполь: МДУ, 2021. С. 17 [31 с.] .

- **Гуляєва К. І.** Культурний простір Дніпропетровщини другої половини ХХ століття крізь призму сучасності. *Феномен бібліотек у сучасному світі*: IV всеукр. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 30.09. Маріуполь: МДУ, 2021 р. С. 19 [23 с.] .

- **Гуляєва К. І.** Дніпропетровщина II половини ХХ століття крізь призму культурної діяльності. *Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні*: III всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 22-23 берез., 2022 р. Київ: КНУКіМ, 2022. С. 19 [29 с.] .

За матеріалами наукового пошуку **надіслано до редколегії наукометричного збірника статтю:**

Романенко К.І. Стан культурного життя Дніпропетровщини у вимірах нових парадигм. *Актуальні питання культурології: альм. наук. т-ва «Афіна» кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ*. Рівне: РДГУ, 2022. С. 69-80.

Структура кваліфікаційної (бакалаврської) роботи: Дана робота

складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури, додатків.

У вступі подано обґрунтування актуальності теми, визначено мету роботи, завдання, об'єкт та предмет дослідження, здійснено огляд використаних джерел та літератури, з'ясовано методи дослідження та наведено апробацію результатів дослідження.

Перший розділ присвячено розгляду теоретико-методичних аспектів дослідження культурно-мистецького життя Дніпропетровщини другої половини ХХ століття. Зокрема, проведений аналіз історіографічної та джерельної бази дослідження та охарактеризований культурний простір Дніпропетровщини радянської доби (1950–1991 рр.).

У другому розділі розглянуто культурне життя Дніпропетровщини у вимірах нової парадигми (1991–2021 рр.), а саме: культурна інфраструктура міста Дніпро останніх 30 років; творчий потенціал професійного мистецтва Дніпропетровщини та сфера народної культури в сучасному просторі регіону.

У Висновках підведено загальні підсумки стосовно проведеного дослідження.

Список використаних джерел та літератури містить 42 найменування.

Загальний обсяг роботи становить 81 сторінку, із них основного тексту 66 сторінок.

Додатки, розширюють уяву про творчий потенціал регіону, розмішено на 10 сторінках.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ.

1.1. Історіографія та джерельна база дослідження.

Починаючи розгляд окресленої проблеми, насамперед зазначимо, акцентуючи увагу на джерельній базі наукового пошуку, що однією з цілей Конвенції про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження [13] є визнання особливого характеру культурної діяльності, культурних товарів та послуг як носіїв самобутності, цінностей і змісту, важливим є аналіз нормативно-правової бази у галузі культури.

Відтак, цілий спектр нормативно-правових актів із цього напрямку є базисом для становлення та формування культурного простору, зокрема, Конституція України [14] (особливо ст. 54, де зазначено, що «Громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом. Держава сприяє розвиткові науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством. Культурна спадщина охороняється законом. Держава забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність, вживає заходів для повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами»); Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні [26]», «Про місцеві державні адміністрації» [27], «Про охорону культурної спадщини» [28], «Про перелік пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації» [29],

«Про природно-заповідний фонд України» [30], «Про культуру» [25], «Про стимулювання розвитку регіонів» [31], «Про туризм» [32] та багато ін.

У той же час обрана для розгляду проблема має й належну інформаційну базу, втілену у найрізноманітнішій фаховій літературі чи публіцистиці. Надамо характеристику частині з них.

До питань дослідження культури та її компоненту «культурного простору» звертались дослідники різного спрямування, зокрема, культурологи, соціологи, психологи, історики, політологи, фахівці з державного управління. Серед українських представників філософського, політичного та культурологічного осмислення культурного простору, в тому числі міст, доцільно віднести Ю. Богуцького, О. Бодрука, В. Бондаренка, В. Борисенка, В. Брюховецького, В. Вашкевича, Л. Губерського, М. Жулинського, М. Зайцева, С. Здіорука, Т. Злобіну, Я. Калакуру, В. Карлову, М. Карповця, П. Кононенка, Т. Кононенка, С. Копацьку, В. Крисаченка, О. Лановенка, О. Литвиненка, М. Недюха, М. Поповича, М. Розумного, М. Рябчука, В. Тузова, В. Ятченка та багатьох інших сучасних учених.

Проблематику духовного розвитку малих міст України, особливо, в контексті історико-культурної спадщини, розглядають О. Любіцева, Є. Панкова, В. Стафійчук та інші, переважно стосовно туристичного вектора дослідження проблеми, або визначення характерних ознак розвитку чи тенденції функціонування туристичної галузі.

Культурний ландшафт як складову культурного простору, аналізують Ю. Веденін, М. Кулешова та інші.

Важливими для цілісного розуміння культурного простору є публікації та дисертаційні дослідження О. Копієвської [15], О. Степанової (Доманської) [9; с. 25-32], які комплексно розглядають попередні напрацювання дослідників та пропонують власне бачення розвитку та специфіки

функціонування сучасного культурного простору.

Також дану проблематику та окремі аспекти формування культурного простору у своїх дослідженнях розвивають В. Виткалов, С. Виткалов, Т. Долбенко, В. Дудник, І. Костира, О. Кравченко, Т. Лугуценко, І. Мухіна, К. Недря, О. Олійник, Л. Орендачук-Салєєва, М. Собуцький, О. Троїцька, А. Філіна, Н. Цимбалюк, М. Черниш, В. Чорна, Л. Шевченко, О. Яковлев та інші. І саме в публікаціях цих авторів акцентується увага на переважно локальних аспектах вивчення культурного простору, надається чимало специфічних подробиць у його функціонування, наведено характеристики організаторів та безпосередніх учасників культурного життя.

Як і в переважній більшості наукових проблем, в окресленій є також свої властивості, які потребують відповідного уточнення і розробки. Йдеться переважно про термінологічні дефініції.

На сьогодні є фрагментарні дослідження стосовно поняття «регіональний культурний простір» та «культурний простір міста», заземлюючи розгляд питання на конкретну локацію, зокрема, В. Марченко та С. Виткалов [18; с. 44] доводять, що «регіональний культурний простір сьогодні є тією цариною, що найбільш активно розробляється у сучасній країні, оскільки саме регіони являють собою низку оригінальних культурних ініціатив; саме там зосереджено яскраві пам'ятки національної архітектури чи скульптури; являє інтерес цей простір і з точки зору наявності творчих особистостей, які активно змінюють сьогодні регіональну культурну площину». Однак, вони наголошують у даному разі на культурному просторі як сфері (місці) реалізації певних культурних подій.

А О. Яковлев [42; с. 72], намагаючись виявити сутність поняття, зазначає: «у просторовій структурі країни регіон є основною одиницею розподілу простору, що одночасно виступає як цілісність і частина цілого, як суб'єкт і об'єкт, що дозволяє розглядати культурний простір регіону як

диференційовано від інших аналогічних фрагментів, так і інтегровано – залежно від того, яку позицію займають окремі регіони на мапі загальнонаціонального культурного простору з урахуванням ступеню їх культурної насиченості, рівня взаємодії, контрастності або спільності регіональних ознак, умовної самодостатності або взаємозалежності тощо». І досліджень у цьому напрямі також чимало.

Для підтвердження основних теоретичних положень даного дослідження використовувалися й елементи *місцевої джерельної бази*, переважно інформаційні ресурси. Так, сайт «Дніпропетровська галерея – все про місто» був створений навесні 1999 року. З жовтня 1999 року технічну підтримку сайту надавали компанії «Алькар Телепорт» і «Оптима Телеком». Із лютого 2006 р. gorod.dp.ua функціонує як самостійний проект. У 2010–2014 рр. – це регіональна ІА «Міський сайт», де деталізується безліч подій міського життя, зокрема й новин культури.

У 2014-2020 роках сайт входив до складу компанії «Сьогодні Мультімедіа» і він став важливим інформаційним джерелом подій культурно-мистецького життя.

За короткий період проект став одним із провідних і унікальних міських сайтів в Україні, інформаційна база якого дозволяє якісно позиціонувати регіон в інформаційному просторі країни.

На тисячах сторінок сайту можна знайти безліч корисної інформації на будь-які теми: що нині відбувається в регіоні, де і як провести час, куди піти і що подивитися, отримати довідку, поспілкуватися між собою, обговорити останні новини тощо.

Головною особливістю міського сайту gorod.dp.ua є розуміння міста Дніпра як значного і особливого явища для всього світу. Тобто, сайт створено людьми, які люблять і цінують своє місто.

Мета цієї ідеї – повне охоплення всіх сфер міського життя, тобто все те,

що пов'язано з Придніпров'ям і м. Дніпро.

Gorod.dp.ua – створений для городян, дніпрян, незалежно від того живуть вони в місті зараз або жили тут будь-коли. Gorod.dp.ua – це не лише путівник-довідник, а це – й широкий погляд на місто. Зовні і зсередини, його проблеми і сучасні перспективи.

Наведемо коротку статистику цього інформаційного ресурсу:

- Кожен день до 150 000 сеансів користувачів.
- У тиждень до 300 000 унікальних користувачів.
- Упродовж місяця до 880 000 унікальних користувачів.
- Загальна кількість користувачів (сеансів) на місяць становить до 2.000 000 осіб.
- 12 000 об'єктів у довіднику.
- Понад 125 000 фотографій, розміщених на його сторінках, демонструють місто у різноманітних ракурсах, тобто навіть наведений перелік засвідчує достатньо широку його сферу охоплення та оперативність.

Щоденні новини, тисячі статей, афіша подій, прогноз погоди, довідник, фотогалереї, безкоштовна газета оголошень, постійні оновлення розділів складають інформаційний потенціал цього джерела [34].

Особливо корисним для нашого дослідження став розділ «Про місто», в якому містяться такі вкладки, як:

- історія міста;
- історичний календар;
- архітектура міста;
- видатні люди міста і краю;
- гостям міста;
- загальні відомості та статистика;
- місто по шматочках;

- символіка міста і області;
- тест на знання міста;
- фото і відео про місто.

Наступним використаним у цьому дослідженні ресурсом був портал «Дніпро-Культура» – просвітницький проект, присвячений культурі Дніпропетровського регіону [24], де, власне, й концентрується необхідна для цього дослідження інформація.

Із початку 2017 року співробітники Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія (ДОУНБ) започаткували Портал «Дніпро-Культура» – як просвітницький проект, присвячений культурі Придніпров'я загалом і сучасної Дніпропетровщини зокрема.

Про результативність цієї ідеї засвідчує наступне. Напередодні Всеукраїнського дня бібліотек 2020 року Всеукраїнська громадська організація «Українська бібліотечна асоціація» підвела підсумки конкурсу на кращий впроваджений інноваційний проект. Регіональний проект «Портал «Дніпро-Культура» Дніпропетровської ОУНБ ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія в номінації серед великих бібліотек (національні, державні, обласні, з книжковим фондом понад 1 млн. прим.) було визнано кращим і відзначено відповідним дипломом.

Тож зазначений проект виконує важливу роль наповнення мережі Інтернет унікальним краєзнавчим ресурсом і є прикладом ефективності корпоративної роботи бібліотек Дніпропетровщини.

Узагалі потрібно наголосити, що в галузі культури бібліотечна мережа завжди більш оперативно реагує на зміни ситуації, ніж це роблять будь-які інші установи культури, зважаючи на факт високої цієї установи у суспільстві.

Наповнення Порталу організовує Координаційна рада ДОУНБ, до якої

входять провідні фахівці Бібліотеки. Матеріали готують як співробітники ДОУНБ, так і її активні користувачі та партнери: вчені, журналісти, письменники, краєзнавці, заклади культури, громадські організації, творчі об'єднання та інші. Думки авторів матеріалів можуть не співпадати з думкою Координаційної ради, однак це не заважає йому залишатися важливим інформаційним джерелом.

Стосовно характеристики його тематичного змісту, то на Порталі «Дніпро-Культура» розміщуються матеріали про цікаві культурно-мистецькі події нашого краю, видатних діячів творчих професій, публікуємо нариси з історії міст і сіл Дніпропетровщини, розповіді про пам'ятники культури та пам'ятки природи, театри, музеї, бібліотеки. Тут можна прочитати й про розвиток народних традицій і обрядів, знайти огляди мистецького та літературного життя регіону. Пропонуються й додаткові посилання на друковані джерела та веб-ресурси з інформацією про культуру регіону.

Користувачі Порталу мають можливість переглянути фотографії визначних пам'яток архітектури, портрети видатних діячів, світлини виробів майстрів народних промислів чи ремесел, почитати твори місцевих письменників, ознайомитися з мультимедійними ресурсами культурного надбання Дніпропетровщини тощо.

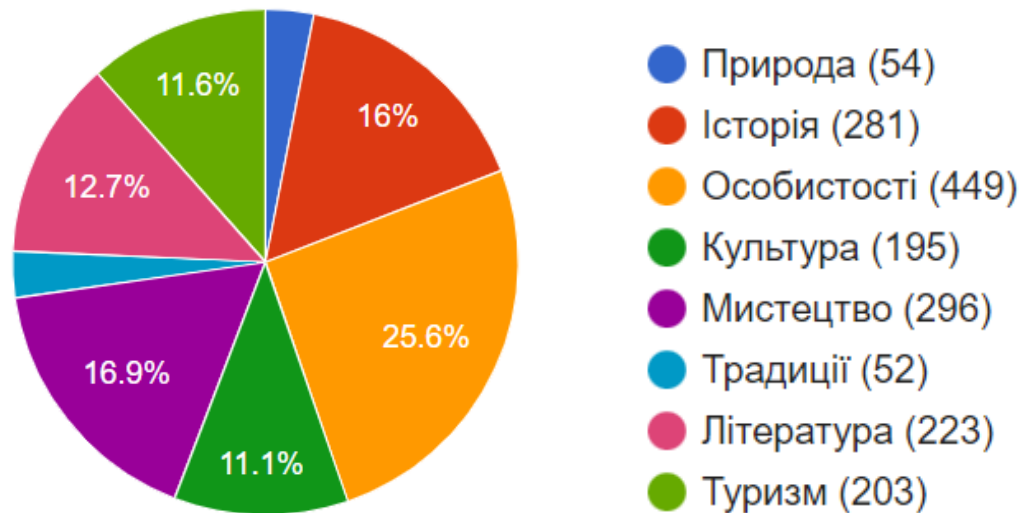
Тобто, портал «Дніпро-Культура» запрошує всіх, хто цікавиться культурою Дніпропетровщини, читати, дивитися, слухати та насолоджуватися його ресурсами. А також брати участь у наповненні Порталу. Він відкритий для широкої співпраці.

Його структура традиційна. На порталі містяться наступні рубрики:

- природа;
- історія;
- особистості;
- культура;

- мистецтво;
- традиції;
- література;
- туризм.

Загалом на порталі розміщено 1753 публікації за рубриками (мал. 1).

Мал. 1. Публікації за рубриками

Основним із документів щодо створення економічних та організаційних умов для подальшого збереження і розвитку культурно-мистецької сфери області є «Програма розвитку культури у Дніпропетровщині на 2017 – 2025 роки» [23].

Треба відзначити, що подібні програми існують у кожній області України і саме на їх підставі здійснюється реалізація державної політики, зокрема і у сфері культури. І саме за ними можна виявити ефективність потенціалу та проблемний ряд його реалізації.

Так, очікуваними кінцевими результатами виконання даної програми є наступні показники (додаток А).

Згідно програми передбачається:

- упровадження ефективних механізмів менеджменту в діяльність

закладів культури, у тому числі електронних послуг;

- визначення та задоволення регіональних і місцевих потреб у кваліфікованих кадрах, підготовка нового покоління спеціалістів, підвищення рівня їх професіоналізму;

- актуалізація історико-культурної спадщини;

- сприяння виїзній діяльності мистецьких колективів закладів культури обласного підпорядкування;

- відновлення будівель обласних закладів культури та фінансова підтримка капітальних ремонтів сільських клубних закладів;

- участь у міжнародних, національних та обласних конкурсах, фестивалях, семінарах, науково-практичних конференціях творчих колективів закладів культури обласного підпорядкування;

- співробітництво і підтримка творчих проєктів регіональних відділень національних творчих спілок України;

- підтримка заходів із популяризації петриківського розпису, включеного до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства ЮНЕСКО;

- збереження будівель закладів культури області, виконання необхідних ремонтних і реставраційних робіт;

- технічне оновлення закладів культури обласного підпорядкування.

Тобто виходячи навіть із напрямів та обсягів запланованого, можна переконатися у достатньому потенціалі наявної інфраструктури, її здатності відповідати чинним запитам сучасного суспільства.

Отже, аналіз наукових джерел та літератури, нормативно-правової бази України, джерельної бази наукового пошуку дозволяє стверджувати, що єдиного конвенційного визначення поняття «культурний простір міста» допоки в науковому дискурсі не сформовано. Тому будемо послуговуватися

лише тим, що має сьогодні регіон і наукова думка.

Для того, щоб сформувавши загальне враження про потенціал регіону, було б цілком доречним виявити історичну ретроспективу його формування та подальшого функціонування, яка допоможе з'ясувати провідні тенденції у розвитку регіону.

1.2. Культурний простір Дніпропетровщини радянської доби (1950-1991 рр.): загальна характеристика.

Спробуємо реконструювати сторінки регіональної історії краю, спираючись на новітню інформаційну базу.

Повоєнний період вимагав від жителів області і, насамперед, від керівництва області концентрації величезних зусиль для відбудови зруйнованого війною народного господарства та налагодження мирного життя. За повоєнне десятиліття було повністю відновлено і значно перевищено рівень довоєнного розвитку області. За два повоєнні десятиліття помітно зросла й соціально-культурна сфера області, за допомогою якої можна було вирішити чимало проблем, які виникли по завершенню військових дій. Та й загальнодержавні показники, виходячи із тодішнього стандарту, також були приведені у відповідність з існуючими вимогами.

Відтак, станом на 1964 р. в області працювало 17 санаторіїв, 5 будинків відпочинку, потенціал яких перевищував довоєнний рівень. Це можна було стверджувати і стосовно кадрового корпусу працюючих в цих установах, адже підготовлені у відновлених по війні навчальних закладах фахівці, розпочали свою організаційну діяльність на нових посадах.

На середину 1960-х рр. в області функціонували 1152 бібліотеки із загальним книжковим фондом понад 12 млн. примірників, працювали 4 театри і філармонія. У 1950 р. вистава «Навіки разом», поставлена на сцені

Дніпропетровського українського театру ім. Т. Г. Шевченка, була удостоєна Державної премії, підтверджуючи високий культурний потенціал галузі, її акторського складу.

Широко розвинулася мережа і культурно-освітніх установ. В області діяло 1224 клуби, 24 районні будинки культури, працювали 23 заслужені і народні колективи художньої самодіяльності. На той час в області за відповідною програмою кінофікації областей також було 1184 кіноустановки, працювала філія Київської студії документальних фільмів.

Значну культосвітню роботу проводили п'ять музеїв області: Дніпропетровський історичний музей ім. Д.І. Яворницького, Дніпропетровський художній музей, музей історії міста Дніпродзержинська, Нікопольський та Криворізький краєзнавчі музеї, художні та історико-етнографічні колекції яких поступово поповнювалися як за рахунок нових надходжень, так і за допомогою вже нових досліджень, реставраційних робіт, дарчих експонатів, обмінного фонду тощо.

Варто згадати, характеризуючи культурну інфраструктуру області, що в 1958 р. було завершено будівництво Дніпропетровського телецентру, а в 1960 р збудовано ретрансляційний пункт у Кривому Розі, що суттєво розширило інформаційні можливості населення.

На середину 1960-х рр. у користуванні жителів області було понад 2 млн. радіоприймачів, телевізорів і радіоточок. І хоча тематичний зміст цих програм був позначений певним ідеологічним стандартом, інформаційний простір був достатньо широким.

1960 – перша половина 1980-х рр. в історії України, як і всієї УРСР, були досить суперечливими. З одного боку, це період достатньо бурхливого розвитку, з іншого, – історики визначають ці роки як прояв системної кризи та занепаду радянського ладу. Все це не могло не позначитися і на суспільно-політичному, соціально-економічному та духовно-культурному житті

Дніпропетровщини та її мешканців. Адже переважна більшість культурної продукції мала відверто пропагандистський характер і спрямовувалася виключно на підтримку політичної системи, мобілізацію населення на виконання програмних завдань. Хоча й вартісних художніх творів також було чимало. Особливо в останні роки радянської влади.

Отже, за роки радянської влади в області відбулося чимало позитивних змін, було створено потужну індустрію культури, накопичено значний культурний та інтелектуальний потенціал [17], підготовлений оригінальний корпус вітчизняної інтелігенції, який з різною мірою використовувався у діяльності держави. Проаналізуємо окремі з них.

Дніпропетровський історичний музей. Заснований ще у лютому 1849 р. директором гімназії Я. Д. Граховим за підтримки губернатора А. Я. Фабра.

Справжнє відродження музей пережив у 1970-1980 роки: зокрема у 1975 р. була відкрита яскрава діорама «Битва за Дніпро», у 1977 році – нова експозиція з історії краю, що охоплювала його життя від найдавніших часів до сьогодення, яка постійно змінюється й до сьогодні.

В області функціонував і Музей історії релігії та атеїзму (у Преображенському соборі), у місті було засновано й літературний відділ, а у 1988 р. розпочалися роботи зі створення у Будинку Інзова музею «Літературне Наддніпрянщина», який мав консолідувати художні кадри регіону і розширити тематичний ряд видань, а також розпочати широку популяризаторську діяльність серед населення.

У листопаді 1988 р. відкрито для відвідувачів Меморіальний будинок-музей академіка Д. І. Яворницького, що також стало помітною подією у культурному просторі регіону, допомогло структурувати, а в багатьох випадках і налагодити якісну науково-дослідну та реставраційну діяльність.

Усі ці структури переважно орієнтувалися на регіональну культурну спадщину і мали у найменшій мірі ідеологічний сегмент, оскільки виходили

за межі суто політичних програм.

У 1990-ті роки музей удосконалив свою експозицію, суттєво доповнивши та змінивши її відповідно до нової концепції історії України, виявлених історичними джерелами всіх типів. Та й організаційно-культурний потенціал установи суттєво збільшився та покращився за рахунок придбання нових творів, проведення низки реставраційних робіт, поповнення колекцій обмінного фонду, що надало йому можливість значно розширити експозиційну діяльність, налагодити науково-дослідну роботу, поступово вводячи до наукового обігу безліч оригінальних артефактів. Чимало нового виникло у музей й через передачу йому чималої кількості різноманітних історико-культурних артефактів місцевими жителями.

Всебічне вивчення наявних фондів музею, широко розгорнута реставрація музейних предметів дозволили музейним співробітникам створити цілу низку оригінальних колекційних виставок із циклу «Скарбниця Д. І. Яворницького», перетворюючи його на важливий меморіальний осередок.

Годинник, порцеляна, книги, кераміка, ікони, живопис, одяг, вироби з каменю, культові речі, пам'ятники східних культур, археологічні та геральдичні матеріали – ось далеко неповний перелік колекцій, представлених музеєм останніми роками на суд місцевої громадськості.

Від того часу зросла і зміцнилася організаційна база екскурсійної діяльності; співробітники музею стали бажаними гостями в загальноосвітній школі, суттєво впливаючи на розширення у молоді думки про культурний потенціал регіону. Музей започаткував друк численної популяризаторської літератури, різноманітних довідників, наукових збірників, які популяризували його наявну колекцію.

Інакше кажучи, став важливим культурним осередком життя міста й області, а також важливою складовою туристичних дестинацій. Адже туризм

поступово розширював власні межі.

Далеко за межами України відомі музейна колекція запорізьких козацьких старовинних пам'яток (зброя, клейноди, одяг, живопис), кам'яні антропоморфні стели – Керносівська та Наталійська – III тис. до н. е., половецькі «кам'яні баби» X-XIII ст., єгипетська царська статуя XIII ст. до н. е. [20], які також і сьогодні активно використовуються у його практиці, позиціонуючи музей як важливий центр історичної спадщини.

Традиційними та популярними серед мешканців Дніпропетровська стали також масові заходи музею: музейне свято просто неба «Чисті витоки», музейні вітальні з елементами театралізації та виставками музейних предметів, студія «Жива глина», сімейний музейний абонемент, заняття з циклу музейного всенавчання [3]. У цьому плані важливими стали спільні заходи з аналогічними структурами регіону, яка дозволила об'єднати зусилля у популяризації певного напрямку культурної діяльності, постаті чи артефакту і залучити до музею чимало нових відвідувачів. А постійні обміни інформацією з колегами з інших міст, дозволив виявити власні можливості, здатність експериментувати, знаходити нові шляхи роботи з відвідувачами, зміцнити матеріально-технічну базу.

Однак, саме той час засвідчив і наявність відповідного проблемного ряду в культурній практиці. Йдеться, зокрема й про наступне.

Надмірності в архітектурі досягли в середині 50-х років максимального вираження. Протиріччя між архітектурною практикою проектування та будівництва міст усієї країни, в тому числі Дніпропетровська, та вимогами реальної дійсності – будувати у великому обсязі, у стислий термін, при дефіциті коштів – призвели до рішення Уряду про скликання у 1954 р. Другої всесоюзної наради будівельників, на якій було піддано різкій критиці становище, що створилося, намічені шляхи усунення недоліків, закладені основи нового етапу розвитку радянської архітектури. Йдеться про те, що

починаючи з 1955 р. було взято курс на масове будівництво зі збірного залізобетону, що суттєво здешевлювало виробництво, утім уніфікувало житло. Першим кроком, що веде до задоволення вимог індустріалізації будівництва, був перехід на типові проектування. Пошук об'ємно-просторових рішень обмежувався рамками використання найпростіших геометричних форм [22], що, з одного боку, здешевлювало їх виробництво, а з іншого – призводило до культурної (архітектурної) уніфікації. При цьому поступово втрачався національний колорит. Хоча в радянську добу будь-які прояви національного усувалися з культурного обігу.

Шляхи подальшого розвитку архітектури стали шукати не в минулому, а в сучасному, звернувшись до сучасних засобів естетичного осмислення функціональної та конструктивної основи споруди, технології зведення та способів оздоблення будівель [35]. І це також відповідало загальній тенденції розширення культурного простору.

Парк культури та відпочинку. У путівниках повоєнного часу парк називається як «Центральний міський парк Культури та відпочинку імені В.П. Чкалова».

Усю другу половину ХХ століття тут постійно проводились фестивалі та виставки, демонстрації, тобто усі ті заходи, що були типовими для радянської доби. «Виставкова» традиція відновилася і більше не припиняється. З 1950-х років популярності набувають «Обласні сільськогосподарські виставки». З 1957 р. – обласні виставки кролівництва, на яких демонструються також певні здобутки.

Усі ці факти свідчать про уніфікацію культурного життя, адже подібні речі відбувалися фактично по усій Україні. Утім, ці заходи певною мірою урізноманітнювали вільний час цього промислового центру країни.

Дуже приємне враження залишали по собі щорічні свята квітів, які також стали неодмінним атрибутом усіх фестивалів чи інших масових

заходів країни. Саме вони стимулювали появу в клубних закладах регіону, як і країни загалом, численних любителів місцевої флори і фауни. Функціонують ці клуби з різною мірою розголосу і сьогодні. Тобто вони також стимулювали певний напрям клубної діяльності під назвою «любительські об'єднання» і також урізноманітнюють вільний час переважно людей старшого покоління.

Інфраструктура культури й надалі продовжувала розширюватися. У 1950 р. збудували літній кінотеатр. У 1964 р. – введено в дію закритий павільйон «Дніпровські зорі» – для проведення виставок та танців. У 1974 р. з'явилася літня естрада. А в 1978 р. на місцевому озері звели оригінальний літній театр (на місці старого, існуючого ще з 1952 р.), який дуже змінив звичні контури парку та видів діяльності, що там організовувался. Тобто місцева ініціатива давала змогу якимось чином урізноманітнити культурний (міський) простір, надати йому відповідних регіональних ознак, вписати місто у загальнокультурний контекст республіки.

У 1992 р., у зв'язку з реалізацією вже нової програми національно-культурного відродження, парку надали ім'я запорізького козака Лазаря Глоби. А в 1998 р. парк набув нового статусу – тепер він «Центральний дитячий», але, як і раніше, служить розвагам городян різного віку. Та й потенціал пропонованих заходів суттєво змінився і розширився у зв'язку як змінами напрямів діяльності, так і зміцненням кадрового потенціалу працюючих.

За півтора десятиліття відбулися помітні зрушення у технічному його оснащенні: зникло «чортове колесо», човни на ставку змінили катамарани, а на місці гіпсових «робітників та колгоспниць» з'явилися дискотеки та нічні клуби [12], тобто міська культурна інфраструктура набувала ознак бізнесової і фактично не випадала із загального культурного ряду. Цьому сприяло й відкриття низки вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації та

відповідних спеціальностей у них, випускники яких і займалися урізноманітненням дозвілля різних вікових категорій місцевого населення.

Театральний бульвар. Театральний бульвар, як один із знакових міських об'єктів, з'явився перед городянами в оновленому вигляді. Без нього зараз неможливо уявити центр Дніпропетровська (Дніпра). Адже він з'явився на карті міста понад тридцять років тому, і ніколи до цього не існував навіть у проекті. Місцевість бульвару пережила три помітні метаморфози: міський квартал із «проточною канавою», прогулянковий бульвар та різношерстий книжковий ринок із магазинами – саме таким запам'яталася ця територія місцевим мешканцям старшого віку.

Звернувшись до історичної ретроспективи, можна помітити, що і в будівництві того часу відбувалися кардинальні зміни, пов'язані з появою нових будівельних матеріалів та форм, зростанням професійної освіти архітекторів, міжгалузевими та міжкультурними контактами митців та безліччю інших чинників, зокрема й міжнародних контактів місцевого населення та керівництва, яке й стимулювало зміни в сучасному вигляді міста.

До 1970-х років архітектори поступово дійшли ідеї звільнення району від «зайвої» забудови та влаштування нової магістралі шляхом зносу одного з будинків по вулиці В. Леніна, з реконструкцією та розкриттям фасаду театру імені Т. Шевченка. Нова магістраль спочатку готувалася з розрахунком на виключно культурно-розважальні функції, однак подальше життя внесло свої корективи.

Дев'яності роки ХХ століття покінчили з містобудівним ідеалізмом. Театральний бульвар отримав нову функцію – тут розташувався гамірний та різновекторний книжковий ринок. Потрібно відзначити, що такі ринки є у кожному великому місті Європи і саме вони залишаються його духовною візитівкою. Вплинула ця локація і на рівень духовної культури місцевої

інтелігенції.

У бурхливі дев'яності роки книжковий ринок став ще й місцевим «Гайд-парком». Саме тут завсідники «книжки» обмінювалися думками з культурно-політичних питань, обговорювали безліч проблем, накопичених в українському соціумі у попередню добу. У роки перебудови біля басейну проходили перші мітинги «Руху» за державну незалежність України.

Саме тут 16 липня 1991 р. уперше було піднято український синьо-жовтий прапор у Дніпропетровську [36]. Одним словом, це територія (культурний простір міста) стала важливим об'єднуючим центром місцевого населення для вирішення низки актуальних проблем його життєдіяльності, а головне – він став важливим центром спілкування.

Продовжуючи розгляд культурної інфраструктури міста, не можна не згадати й інших її складових, зокрема *Дніпропетровський джаз*. Історію дніпропетровського джазу можна розпочати ще з 1935 року. Поштовхом послужили дві події, що відбулися в 1935 році: гастролі «Ленінградської джаз-капели» під керівництвом Георгія Лансберга і гастролі оркестру «Веселі хлопці» під керівництвом Леоніда Утьосова (Одеса). Концерти оркестру Л. Утьосова, які мали грандіозний успіх, проходили у приміщенні кінотеатру «Рот Фронт» (кінотеатр «Батьківщина») і змінили ставлення до цього нового у свідомості тогочасного населення культурного жанру.

Війна зруйнувала традицію, що зародилася у 30-х роках. І лише через 10 років після її закінчення для дніпропетровського джазу розпочинається новий етап його розвитку. Особливо потужний поштовх йому у післявоєнний період дав Всесвітній фестиваль молоді та студентів у Москві, який проходив у 1957 році. Концертна програма фестивалю дала можливість молодим радянським музикантам безпосередньо доторкнутися до живого американського джазу та його виконавців. Різними шляхами до рук вітчизняних меломанів потрапляють рідкісні на ті часи платівки та магнітні

записи сучасного американського джазу.

Одними з найвідданіших шанувальників джазу у Дніпропетровську на рубежі 50 та 60-х років були молоді інженери-меломани Юрій Байсаголов та Олександр Заславський. У них, як у володарів досить великих джазових фонотек, збираються молоді музиканти Юрій Біленко, Володимир Марховський, Юрій Півак, Ельвіра Михайлова та багато інших. Початківці нового дніпропетровського джазу слухають записи, а в нічний час - передачі про джаз Уїлліса Коновера у програмах «Голосу Америки».

У той же час у Дніпропетровську створюються і перші джаз-оркестри: І.Усачова при Дніпропетровському палаці студентів (1957 р.), Ю. Сігалова (1961 р.), оркестри Ю.Біленка та Ю.Півака при ДК ПМЗ, поступово перетворюючи місто на відомий джазовий центр, здатний пропонувати якісні музичні програми та стимулювати професійне обговорення музичних проблем.

1961 року в оркестрі клубу заводу ім. Комінтерну під керівництвом Олега Лаптева розпочинається творчий шлях Віктора Двоскіна та Юрія Кутепова.

Тоді ж, у 1961 році в місті відкривається перший джаз-клуб, у кафе «Чіпполіно», розташованому на вулиці Інженерній. Активними членами клубу та учасниками всіх заходів, які він проводив, були відомі згодом на всю країну саксофоністи Володимир Коновальцев та Юрій Біленко, контрабасист Валерій Куцинський, барабанщик Юрій Генбачов, Олександр Куценко. Гостями клубу-кафе «Чіпполіно» були К. Орбелян, О. Лундстрем та багато інших відомих музикантів, які гастролювали у Дніпропетровську. Саме від того часу веде свій відлік історія цього виду мистецтва.

60-ті роки – час появи на джазовій сцені талановитої дніпропетровської джазової співачки Ельвіри Михайлової. Її перші досліди джазових імпровізацій пов'язані з оркестрами Юрія Сігалова та Юрія Біленка, а також

із кафе «Чіпполіно». Шанувальники джазу «зі стажем» і сьогодні пам'ятають її «Ніч у Тунісі», яка принесла їй звання лауреата на фестивалі «Донецьк-100».

Дніпропетровськ і Київ стають своєрідними конкурентами у поширенні цього виду мистецтва. В Києві це активно реалізується тодішніми фахівцями місцевого музичного училища ім. Р. Глієра (муніципальний Інститут (Академія) музики ім. Р. Глієра сьогодні). І саме його студенти і викладачі стають організаторами республіканських, а згодом і міжнародних джазових фестивалів і значною мірою урізноманітнюють культурний простір вечірнього Києва.

60-ті роки ознаменувалися своєрідною «епідемією» біг-бендів та диксилендів. Оркестри та ансамблі виникають у ДК залізничників, музичному училищі ім. М. Глінки, Дніпропетровському медичному інституті, при заводі ім. Леніна.

У 1965 року створюється біг-бенд під управлінням Володимира Марховського у Дніпропетровському гірничому інституті.

У 1967 року в Дніпропетровську створюється біг-бенд «Автострада» під керівництвом Аркадія Мірзояна, який проіснував лише три роки.

Тобто у той короткий період часу було створено важливі передумови для формуванні і подальшого функціонування іншого виду музичного мистецтва, наявність якого засвідчувала інтеграцію регіональної культурної практики у загальносвітовий культурний простір. Однак на початку 70-х років джаз у Дніпропетровську, як і у всій УРСР, переживає складний період, пов'язаний переважно з ідеологічними аспектами і особливих успіхів немає.

Головні причини згасання джазової активності у Дніпропетровську ті ж самі, що й на всій території УРСР. Початок 70-х – період експансії «року» та широкомасштабного поширення в країні вокально-інструментальних ансамблів. Цей сплеск відбувся по всій країні і спричинив до появи низки

самобутніх явищ і в регіонах; сформував він і нову генерацію вітчизняних виконавців. При цьому джаз зовсім не зник із культурного обр'їю, а також набув нових ознак і форм.

На початку 80-х у Дніпропетровську розпочався своєрідний «джазовий ренесанс». Традиції та майстерність, збережені відданими шанувальниками, дали нове життя дніпропетровському джазу. Це вилилося у також типову для СРСР фестивальну форму, яка хоча й контролювалася відповідними ідеологічними органами, однак активізувала інші форми культурної діяльності, які спричинили широкі між культурні контакти митців і організаторів культурного простору, а відтак – суттєво вплинула на зміну духовного клімату тогочасного суспільства.

Варто відзначити у цьому зв'язку «Джаз на Дніпрі» – ще один оригінальний міжнародний джазовий фестиваль. Його періодичність свідчила про високу активність організаторів: «Юність-68, 69, 70, 71, 73», «Джаз-81, 82, 83», «Джаз на Дніпрі-87, 88, 90», «Джаз на Дніпрі-99-2005», тобто у цей процес було включено безліч різноманітних художніх колективів та учасників упродовж значного історичного періоду.

Спробуємо реконструювати цей рух.

У квітні 1968 р. відбувся перший у м. Дніпропетровську фестиваль джазової музики «Юність-68», який засвідчив появу нових музичних форм.

У 1987 році у м. Дніпропетровську організовано фестиваль – «Джаз на Дніпрі-87», в якому взяли участь колективи з різних регіонів УРСР [33], розширюючи межі творчого спілкування та об'єднуючи організаторів, учасників і любителів нового музичного напрямку мистецтва.

«Джаз на Дніпрі-88» тривав чотири дні. Протягом дев'яти концертів виступили художні колективи з 40 міст Радянського Союзу – від Петропавловська-Камчатського до Паневежіса (Литовська РСР), що вже само по собі свідчило про потужний організаційний сегмент цієї культурної

практики. На сцені звучали композиції, що стосуються найрізноманітніших напрямів джазу – від класики та обробок фольклорних творів до авангарду .

Восени 1990 року відбувся фестиваль – «Джаз на Дніпрі-90». Утім, після 1990 року настала тривала перерва у дев'ять років. Це було пов'язано і зі зміною ідеологічних стереотипів, і слабкою матеріально-технічною базою культури, і з домінуванням в тогочасному суспільстві політичного сегменту, який відсунув на другий план будь-які форми культурного життя. Та й фінансова система у той час також не додавала особливого оптимізму.

У 1999 році стартує оновлений формат фестивалю «Джаз на Дніпрі-99». Арт-директор фестивалю, джазовий піаніст Андрій Кондаков [11]. І саме від цього часу розпочинається новий етап у розвитку цієї музики, в відтак і формування її нових здобутків. Джаз стає повноправним видом мистецтва і в Україні, структурується і набуває сталих форм.

Отже, підсумовуючи, слід наголосити, що Дніпро (Дніпропетровськ) – місто багатих культурних традицій. В ньому працює 7 державних театрів та 3 концертні організації, функціонує 6 державних та 173 музеї на громадських засадах, 55 бібліотек, фонд яких складає 1,4 млн. примірників, в культурному обігу знаходиться 287 пам'яток історії і культури, що нагадують нам про видатні події та видатних діячів науки, історії, мистецтва.

У 1999 році своє 150-річчя відзначив Дніпропетровський державний історичний музей ім. Д.І. Яворницького як важливий центр консолідації культурних сил регіону.

На кінець ХХ ст. для задоволення культурних і духовних потреб жителів регіону працювало 622 клуби і будинки культури, 691 бібліотека, 8 театрів, обласна філармонія, 7 державних і 165 громадських музеїв. Тобто культурна інфраструктура області дозволяла урізноманітнювати вільний час населення, виходячи з тодішніх ідеологічних настанов. Вона засвідчила й розширення потенційних можливостей галузі та високий рівень духовної

культури населення.

РОЗДІЛ II. КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ У ВИМІРАХ НОВИХ ПАРАДИГМ (1991-2021 РР.).

2.1. Культурна інфраструктура міста Дніпро останніх 30 років: зміни в духовних пріоритетах.

Починаючи розгляд цього параграфу, акцентуємо увагу на інших складових культурної інфраструктури сучасного регіону, на прикладі функціонування яких помітна суттєва еволюція не лише в засобах виразності, але й організаційно-технічній базі галузі.

Перш за все, варто зазначити, що обласне радіо Дніпропетровщини веде мовлення з 1926 року, а телебачення – з 1958 року; тут продовжують свою діяльність 8 театрів, 8 музеїв, 75 кінотеатрів, 920 клубів, 994 бібліотеки, 90 художніх шкіл, що вже складає достатньо потужну інфраструктуру.

Дніпропетровський академічний український музично-драматичний театр імені Т. Шевченка, Дніпропетровський державний академічний театр опери та балету, Дніпропетровський державний театр російської драми. М. Горького, Дніпропетровський обласний український молодіжний театр, Дніпропетровський будинок органної та камерної музики, Дніпропетровський музично-драматичний театр ім. Лесі Українки, Дніпродзержинський театр-студія «10 квартал», Дніпропетровська обласна філармонія, Криворізький міський театр драми та музичної комедії ім. Б. Захави, Павлоградський обласний театр, фольклорно-хореографічний ансамбль «Славутич» та ін. також посідають помітне місце у культурному просторі сьогодення. Ця структура є достатньо типовою як для найбільших областей України новітнього часу, а відтак – має можливість широко контактувати з аналогічними структурами чи представниками, маючи від цього обопільний інтерес.

Також, на Дніпропетровщині зародився і продовжує своє функціонування всесвітньо відомий осередок народного мистецтва – Петриківка, з якою пов'язане зародження та розвиток петриківського розпису. Серед її майстрів – Н. Білокінь, Н. Бородіна, Л. Булавин, Г. Ісаєва, З. і Т. Кудіш, Федір, Віталій і Валентина Панки, Т. Пата, Андрій та Марія Пікуші, Н. Рибак, Н. Турчин, Н. Шулик. І саме їхня творчість та експонентська діяльність також переконливо позиціонує область у просторі сучасного народного мистецтва. Серед інших напрямів можна згадати й наступні.

У м. Нікополі при парафії Спасо-Преображенського собору створено іконописну школу, в якій навчалось понад 20 осіб [7], факт створення якої також має важливе значення на покращення духовності місцевого населення. Та й на урізноманітнення художнього оформлення сакральних споруд він також певною мірою вплинув.

Безпосередньо у м. Дніпрі є 11 закладів культури, які працюють у різних частинах міста, перетворюють його в єдиний культурний простір. Їх об'єднують у сучасний центр культурного обслуговування «Територія мистецтв», який має статус комунального закладу. Це фактично магістральний напрям трансформаційних реформ місцевого самоврядування.

Метою його є створення на місці існуючих палаців культури та інших традиційних форм культурно-дозвілдової практики інноваційних культурно-дозвіллових центрів із новими форматами роботи, а також матеріально-технічною базою, які пропонують сучасні культурні послуги.

За словами начальника управління культури Департаменту гуманітарної політики Дніпровської міської ради Євгена Хорошилова, при такому перетворенні всі творчі кола та посади будуть збережені, а натомість скоротиться адміністративний персонал. А також запровадить такі посади, як PR-спеціалісти, менеджери проектів, спеціалісти з розробки та залучення

фінансування, що допоможе перетворити застарілі палаци культури в центри сучасного мистецтва з широким спектром діяльності (гастролі та концерти відомих гуртів, артистів, творчих студії, арт-простір для виставок та інсталяцій, коворкінг, інтерактивна зона, арт-кафе, кімната бібліотеки тощо). Завдяки новим форматам роботи планується подвоїти дохід таких закладів – гроші підуть на їх розвиток.

Потрібно нагадати, що подібні речі, в особі відділів культури фандрайзингу створюються в Україні повсюдно, утім результат цієї діяльності не високий через низку відомих причин: відсутність законодавчої бази стосовно меценатства і спонсорства, її активне просування у суспільну свідомість, відсутність фахівців, здатних це якісно організувати, що пов'язано із відсутністю сталих контактів між галуззю культури і вищими навчальними закладами художнього спрямування; не врахуванням потреб ринку праці, а також відсутністю якісних критеріїв оцінки роботи там працюючих фахівців; широка роз'яснююча робота стосовно підвищення соціальної активності ролі громад у суспільстві і відсутність марного сподівання на подальше розширення фінансування галузі культури. І саме це не лише на об'єкті нашого дослідження, у м. Дніпрі, але й по всій Україні, є основним гальмом проведення реформи місцевого самоврядування.

«Палаци культури не ліквідуються, а змінюють організаційну форму роботи і залишаються основною мережею закладів культури. Отримано погодження та погодження з профільним Міністерством культури та інформаційної політики. Словом, Art Territory – це амбітний проект, який вдихне нове життя у сучасні культурні центри нашого міста. Це розвиток, якість, нові можливості», – наголосив Євген Хорошилов у своєму виступі перед громадськістю міста. І хоча це справді так, у переважній більшості випадків це залишається лише гарною мрією, оскільки «нове вино в старі міхи» наливати не доцільно. Тобто старі кадри, тобто ті, які не здійснюють

належного підвищення кваліфікації, на старій фінансовій підтримці нічого не зможуть запропонувати ефективного й для галузі. І це також головна проблема стагнації сучасної галузі культури в усій країні. Як би голосно не намагалися переконати в змінах у галузі її окремі керівники.

Зі свого боку голова художньої ради при міському голові, заслужений діяч мистецтв України Григорій Гельфер зазначив: «Потрібна вчасна трансформація закладів культури. Програма «Культурна столиця» допоможе новому закладу «Арт Територія» розвиватися, підтримувати його творчі проекти тощо. Я впевнений, що будь-який палац чи будинок культури стане вогнищем, яке привабить громадян. Тому ми переходимо до Культурної столиці» [38].

Але й тут, на нашу думку, особливих успіхів годі сподіватися через вище наведене. Хоча непоодинокі приклади успішного вирішення проблеми, коли критична маса фахівців наявна і є професійний організатор, в Україні є. і саме там наявні високі результати.

Підтримали їх модернізацію і представники закладів культури. «Ми працюємо над правильною стратегією розвитку замків та будинків культури. Дати концертів, вистав, повні зали, клуби молоді, дітей, все це актуально. І «Арт Територія» нам у цьому допоможе», – зазначив заступник директора культурно-спортивного комплексу «Шинник» Роман Корсаков.

Директор комунального закладу культури «Палац культури «Північний» Іван Дубровін додав: «Попит на якісний культурний продукт і послуги щороку зростає. Тому заклади культури повинні відповідати сучасним вимогам, щоб бути затребуваними. А з їхньою трансформацією у велику «Арт-Територію» це стане можливим» [39].

Центр сучасної культури у Дніпрі (DCCC) – це культурна інституція міжнародного рівня, покликана посилити зв'язки міста зі світом. Вона стане платформою для міжнародного співробітництва, постійної роботи із

місцевим контекстом, формування міської творчої спільноти, обміну досвідом, виникнення колаборацій між митцями та експертами.

«Ми плануємо репрезентувати в різних форматах нові технології, медіа, сучасне мистецтво, неформальну освіту. Під одним дахом сконцентруються декілька публічних просторів: галерея, медіа-зона, сучасна бібліотека, коворкінг, івент-простір для музики чи театру, лекторій, офіси для інших культурних інституцій, майстерні та кафе». Поза сумнівом, що при відлагодженості усіх питань ця система буде мати значний ефект. Але лише при вирішенні усіх організаційних та матеріально-технічних і фінансових питань.

Продовжуючи характеристику цих культурних проєктів, знову наведемо думку їх організаторів: «Центр сучасної культури на Дніпрі – це новий атракціон, який допоможе переосмислити історію Дніпра з усією його замкнутістю та майже повною відчуженістю від світових культурних процесів. Це відповідь на виклики сучасних міст, де минуле невіддільне від промисловості, а майбутнє є неясним і туманним.

Таким чином ми прагнемо зрозуміти власну історико-культурну спадщину, сформувані нові смисли та міфи, отримати голос у контексті міжнародної спільноти та інтегруватися у світовий культурний процес» [39].

«Ми довго працювали над концепцією майбутнього центру сучасної культури. Основна мета – розвиток культурного середовища міста. З Дніпром асоціюється переважно промисловість, космічна історія та радянська архітектура. Його немає на культурній карті Європи, як у місцевому сприйнятті. Художники, журналісти, архітектори, музиканти, молодь з креативних індустрій тут не надовго. Не вистачає простору, повітря, культури, можливостей, немає стабільних спільнот. Ми хочемо це змінити» [39].

Центр сучасної культури має стати, на думку його організаторів,

місцем, що підвищує привабливість міста, налагоджує міжнародні зв'язки та пов'язує творчу молодь. Дніпро потенційно має всі шанси стати культурною точкою не лише на карті України, а й Європи. Тут може виникнути власний культурний продукт, на якому буде вибудовуватися новий імідж міста та ідентифікуватися Україна в цілому. З мистецтвом і культурою ми говоримо про ідеї та проблеми, які впливають на суспільство».

Сьогодні Центр сучасної культури розташований у будівлі колишньої земської губернської управи. Будівля має історико-архітектурну цінність (додаток Б). Тому «Ми плануємо вдихнути в нього нове життя, наповнити його різними значеннями і показати, як можуть змінюватися його функції. Основні цінності: відкритість, інклюзивність, демократія, свобода, критичне мислення, екологічність, доброзичливість до дітей та домашніх тварин, міждисциплінарність, мультикультурність, професіоналізм, інноваційність, актуальність» [39]. Наведемо декілька статистичних матеріалів на підтвердження ефективності запропонованої ідеї.

Із 10 по 24 жовтня 2020 року відбулася серія заходів до відкриття DCCC, а саме:

1. 3D mapping на будівлю, якій понад 100 років. Аудіовізуальне шоу, створене Kultura Medialna та Dizart Studio у співпраці з відомим аніматором Микитою Лиськовим та музикантами DZ'OB, показали на фасаді Центру сучасної культури – будинку 1902 року, що є пам'яткою архітектури місцевого значення.

2. Лекції від українських експертів та експерток у сфері культури. Під час лекцій обговорювали роль культури в розвитку міст, мистецтво та активізм в умовах змін, а також історію створення DCCC та плани на майбутнє. Лекційну програму створено разом з UA: ДНІПРО.

3. Міжнародний форум для кураторів, менеджерів культури та експертів креативно-урбаністичних рухів з України та Європи.

4. Кіноперформанс: показ раритетного фільму «Нариси радянського міста» під музичний супровід електроакустичного гурту DZ'OB. Фільм надано Національним центром Олександра Довженка м. Києва.

5. Виступи музичних гуртів, які розвивають та популяризують сучасну локальну музику, а також вже стали відомими далеко за межами Дніпра. Це EBM/synth-pop проект Kurs Valüt та крос-жанровий музичний гурт DZ'OB. Реалізовано у співпраці з митцівнею Модуль [41].

До всіх цих івентів можна було долучитися онлайн. Заходи відбулися за підтримки Українського культурного фонду. Тобто фінансова сторона реалізації даного проекту була забезпечена повною мірою.

Таким чином, Центр сучасної культури у Дніпрі – це новий центр мистецького життя міста, де проводяться фестивалі, виставки та концерти. Після нелегкого шляху в пошуках постійного місця центр працює в приміщенні колишньої земської управи. Андрій Палаш, співзасновник та лідер центру й громадської організації «Культура Медіальна», разом із командою друзів об'єднує культурну громаду міста з 2018 року. Вони надають нове значення (форму використання) занедбаним будівлям, налагоджують міжнародні зв'язки та допомагають молодим художникам розпочати свою кар'єру.

Через ракетну промисловість, яка була основною галуззю м. Дніпра, місто до кінця радянських часів мало умовно закритий статус. Це впливало і на розвиток його культурної інфраструктури.

Культурний центр є своєрідною уособленням Дніпра: будівля центру, як і місто, тривалий час була закрита для широкого загалу, але не втратила своєї історичної цінності й зараз потребує нових форм. Організатори надають йому нових, сучасних змістів і відкривають світові культурний центр і м. Дніпро.

Сьогодні в Центрі культури (Dnipro Center for Contemporary Culture,

скорочено – DCCC) є кілька резидентів – громадська організація Kultura Medialna, галерея «Артсвіт», художня майстерня Ksi Prostir, відділ французької громадської організації «Альянс Франсез» і Чеський центр.

Засновники безупинно шукають однодумців зі схожими цінностями, аби спільними зусиллями розвивати культурне життя міста. І лише у такий спосіб можлива якісна подальша культурна діяльність, яка відповідатиме вже новим потребам місцевого населення.

Наведемо декілька історичних фактів, якими можна мотивувати зміну культурних стандартів.

У другій половині ХХ століття м. Дніпро, нагадаємо ще раз, було відмежованим від зовнішнього світу – місто з пріоритетом на ракетобудівну галузь та вірою в космічне майбутнє не приймало іноземних туристів.

«У 1950-ті роки почали з'являтися підприємства важкої промисловості – флагман ракетобудування Південний машинобудівний завод (Південмаш), КБ «Південне», Придніпровська ТЕС, пізніше – Завод важких гідравлічних пресів та Шинний завод. Місто розвивалось в індустріальному напрямі», розповідає Катерина Русецька, співзасновниця DCCC та Kultura Medialna.

«...Ще відчувається менталітет закритого міста. Такий душевний купол зберігся над містом, і всі культурні організації та діячі культури намагаються працювати і з цією легендою, і з цією спадщиною взагалі, яку ми залишили за часів Радянського Союзу». Вона далі продовжує, знаходячи напрями розвитку цього міста: «Навколо заводів будували дороги та цілі квартали. Наразі деякі з цих об'єктів не працюють, а деякі будівлі пустують».

За словами організаторів Центру сучасної культури, це головний потенціал міста для розвитку креативних індустрій, які могли б перетворити ці простори на галереї, виставкові зали чи центри. Але для цього потрібно мати як мінімум ініціативних людей, відповідну програму покрокових дій та значні кошти на реалізацію чи хоча б початкового запуску таких проектів і

його подальшу реалізацію з акцентом на подієвий туризм, який може забезпечити значні надходження до бюджету та й самих установ, задіяних у цьому процесі.

Представники команди центру кажуть, що в культурному житті м. Дніпра можна помітити певний феномен: у мегаполісі є низка ініціатив, які мають досвід проведення культурних чи мистецьких заходів. «Проте команда центру не бачить у цьому проблем», каже Андрій Палаш. Навпаки, такі умови сприяють об'єднанню творчої спільноти.

В Україні вже є також чимало прикладів, коли сучасні культурні інституції створюють на базі старих чи покинутих будівель. Так, у Херсоні на території машинобудівного заводу відкрився центр креативних індустрій Urban CAD. 2020 року у львівській будівлі-пам'ятці архітектури, яка також тривалий час залишалась без уваги, відкрили Муніципальний мистецький центр. До яскравих проектів ревіталізації також належить «Промприлад. Реновація» в Івано-Франківську – інноваційний простір на базі старого заводу.

У 2015 році Андрій Палаш разом з однодумцями вирішив, що місту потрібен новий простір для реалізації культурного потенціалу Дніпра. На той момент Kultura Medialna вже організовувала фестиваль «Конструкція» два роки поспіль. Це – міжнародний фестиваль аудіовізуального мистецтва та нових медіа у міському просторі, що діє з 2014 року. Тематика перформансів та поп-ап подій кружляла навколо постіндустріалізму та пострадянських реалій, як це характерно практично усім ініціативам на теренах пострадянського простору.

Ідея переосмислення старих будівель завжди супроводжувала діяльність організації. Так само сталося і з «Структурою» – події відбувалися в різних локаціях м. Дніпра: філармонії, акваріумі, ботанічному саду, вокзалі тощо. Таким чином, організатори розповідають містянам історію Дніпра

через будівлі, які відображають особливості життя міста в різні часи. А нові формати подій вдихають у них нове життя і знову роблять їх актуальними та необхідними. Зважаючи на незвичність самої ідеї, вона мала чимало прихильників.

У той час, у 2015 році, на Сході України розгорнулися активні бойові дії, було взято Донецьк і Луганськ та утворено самопроголошені Донецьку та Луганську народні республіки. Це і до цього – події Революції Гідності – спонукали культурну громадськість м. Дніпра об'єднатися з цілком практичною метою – не допустити такого ж сценарію в місті.

Спільно з Луцією Ржегоржіковою з Чеського центру в Україні постійно дискутували на цю тему. Що тут, у м. Дніпрі, треба будувати форпост культурний від Донбасу і для Донбасу, для людей звідти.

Натхнені успіхом фестивалю, організатори вирішили розвивати культурне життя Дніпра більш глобально. «Потрібна була платформа для об'єднання різних культурних ініціатив під одним дахом», наголошувала Катерина Русецька.

«Близько чотирьох років тому ми почали наші перші невдалі спроби, було чотири чи п'ять. Ми приїжджали в різні місця, знаходили нові локації, іноді навіть підписували угоди».

Із 1990-х майже вся нерухомість у м. Дніпрі належала приватним власникам, а наративи стали напівархаїчними. «Домовляючись про будівництво центру, організатори часто стикалися з реаліями міста, яке досі живе старими ідеями», – розповідає Андрій Палаш. «Це, дійсно, частина нашої історії. Повністю вона не зітреться, а навіщо, якщо можна переосмислити і зробити нове з наявним арсеналом за старих умов».

Знову спробуємо реконструювати хід подій. У 2016 році розпочався активний пошук приміщення. Перша спроба виявилася невдалою через бездіяльність Уряду. Організатори стартували з ідеї європейського центру,

діяльність якого повинна супроводжуватися співпрацею та підтримкою іноземних партнерів. Умовою інвесторів була співпраця з муніципалітетами чи громадами, які повинні надати площі та здавати їх в оренду на 50 років.

Потрібно відзначити, що вже були домовленості з європейськими партнерами, представники Брюсселя приїжджали до Дніпра і двічі голосували це питання з муніципалітетом. Але ніхто з міських чиновників так і не з'явився і не взяв на себе відповідальність за реалізацію цього проекту. З цієї причини організація не змогла отримати грант в один мільйон євро. І хоча й сьогодні у багатьох містах країни подібні речі робляться, не все вдається відразу: адже потрібно чітко усвідомлювати мету такої справи, роль її організаторів та безліч інших нюансів, зокрема й чітко викласти все це у відповідній формі, чого в переважній більшості не вміють робити українські організатори. Наведемо фрагменти окремих варіантів такої діяльності.

Серед невдалих були спроби домовитися з приватними власниками, як-от отримання одного з поверхів на території Володарської швейної фабрики. Третя локація мала бути частиною будівлі Дніпровської філармонії. Культурні заходи в ній організовувала і «Культура Медіальна». Команді дуже сподобалася кімната, а також вона відповідала всім просторовим вимогам.

Після тривалого досвіду випробувань і відмов команда почала думати про те, щоб залишити м. Дніпро. Останнім кроком було створення бета-версії кімнати культури з наявного арсеналу інструментів і локацій, які не залежали б від інвестиційних фондів та комунальних послуг. Тож «Сцена» вийшла влітку 2017 року (додаток Б). за своєю організаційною структурою це був краудсорсинговий проект (передача деяких функцій у проекті невизначеній кількості людей на громадських засадах – ред.) та краудфандинговий проект, створений у занедбаній частині парку ім. Т. Шевченка, де раніше був амфітеатр. Як свідчать інтерв'ю авторки цього дослідження, допомагали з

плануванням та будівництвом майже 500 осіб, зокрема й архітектори та урбаністи з-за кордону. Саме таким чином створили тимчасову конструкцію з фанери та ДСП, де можна було проводити лекції, кінопокази, воркшопи та відпочити. Але це був уже хоча й невеличкий, але успіх, результат того, що ідея матеріалізувалася і набула певних сталих обрисів.

Головна особливість «Сцени» полягала в доступності для її всіх охочих. Простір мав координатора, що формував графік подій, а також людину, відповідальну за технічний супровід. Інколи в проведенні заходу могли відмовити, якщо формат не отримував схвалення, як одного разу відмовили у показі російського фільму.

Успіх «Сцени» допоміг команді Kultura Medialna заявити про себе в Україні та на світовій арені. Ідея ревіталізації занедбаних територій викликала за кордоном цікавість до українського досвіду, і проект отримав спеціальну згадку в Європейській премії міських публічних просторів у 2018 році в Барселоні. Там він увійшов до п'ятірки найкращих поруч із шахтою «Цольферайн» в Ессені (Німеччина) та головною площею в Тірані (Албанія). Ще «Сцену» номінували на премію Європейського Союзу в галузі сучасної архітектури «Mies van der Rohe Award». При цьому на будівництво простору пішло майже 200 тисяч гривень. Для порівняння, шахта «Цольферайн» має річний бюджет 10 мільйонів євро. «Сцена» була зроблена з тимчасових матеріалів, тому через деякий час її довелось розібрати.

Про цей публічний простір почали розповідати європейські медіа. Катерина Русецька пояснювала, що це спрацювало на імідж їхньої організації. Як виявилось, є серйозний запит і бажання людей створювати культурний плацдарм у місті. Так, власники будівлі, де зараз розміщується Центр, запропонували Kultura Medialna будинок в експлуатацію. Це спонукало команду залишитись в Україні та створювати нове місто для себе та мешканців.

Будівля, в якій сьогодні розташований Центр культури у м. Дніпрі, – колишня Катеринославська губернська земська управа, на зразок сучасної обласної ради. Приміщення за адресою Крутогірний узвіз, 21А у центрі Дніпра має історичну цінність, і зараз команда DССС вдихає в нього нове життя. Будинок є пам'яткою архітектури місцевого значення і складається з трьох частин.

Коли Україна стала незалежною, будівля перейшла у власність Міністерства оборони, яке продало її у приватні руки. З тих пір і до 2018 року тут нічого не відбувалося, будівля пустувала двадцять років. На її місці мали побудувати багатоповерхівку, потім торговий центр та інститут «єврейських дівчат».

У 2018 році до центру передали колишнє земське управління. Тоді це було без вікон, дах дуже протікав, не було комунікацій, води та вентиляції. За два роки ремонтних робіт вдалося відновити майже все необхідне.

У цьому просторі організатори встигли провести міжнародну резиденцію 2019 року, також тут відбувалася частина Dnipro GogolFest 2020. Була й організована велика виставка з Британською радою, яку робили разом із галереєю «Арт-світ». А 2021 року тут встигли провести великий фестиваль «House of Europe Festival».

Це – міжнародний фестиваль для підприємців та креативних індустрій, який щороку проводиться в різних великих містах України. У межах фестивалю запрошують європейських та вітчизняних експертів, влаштовують лекції, проводять кінопокази та концерти, розповідають про урбаністику, архітектуру та презентують стартапи. Фестиваль став кульмінацією тимчасового хабу «House of Europe», що діяв у м. Дніпрі протягом березня та квітня 2021 року. Тобто ця ідея також не нова і організується в багатьох містах України, а надто Львові чи Харкові.

Та й у м. Рівному також новий варіант підземного музею в Парку

культури і відпочинку ім. Т.Шевченка, створений за рахунок 0,5 млн. євро грантових коштів, які виграв колишній начальник міського управління культури і туризму Т. Максименко, теж реалізовано, Але повернемося до подальшого розгляду обраної проблеми.

Як стверджують організатори, «Два корпуси Центру виконані в стилі еkleктики, а один – у стилі «миколаївського ампіру». В будинку збереглося кілька автентичних деталей: мармурові сходи та металеві перила, декор вестибюля з атлантами на другому поверсі, ліпнина у великому залі та прилеглий кімнаті. Більшість залів залишили у початковому вигляді. Відновлюють лише ті приміщення та об'єкти, що мають історичну цінність».

Сьогодні в Центрі є кілька постійних резидентів. Все починалось тільки з команди-ініціаторки Kultura Medialna, але територія управи має аж 2800 м², а також двір і гаражі.

Kultura Medialna – це організація, що існує з 2013 року й поєднує менеджерів культури, кураторів та активістів. Вони опікуються аудіовізуальним сучасним мистецтвом та новими медіа, втілюють міжнародні та міжрегіональні резиденції, виставки, фестивалі. Ця ініціатива з'явилася завдяки ентузіазму друзів, а також через невдоволення багатьох жителів культурною ситуацією в місті.

Пізніше, за результатами експедиції, зробили виставку сучасного мистецтва в музеї «Літературне Придніпров'я» (читайте також про ЛітМузей у Харкові). В планах у команди – продовжити дослідження по всій Україні, адже феномен цих інституцій тісно пов'язаний з ідеєю ревіталізації міських просторів.

Сьогодні разом з іншими резидентами Kultura Medialna курує культурні події в місті. К. Русецька розповідає, що разом зі зміною напрямку діяльності організації, змінилося й сприйняття самого м. Дніпра [6].

Урбаністичний проєкт ROOM FOR CULTURE запустив open call для

ініціативних груп Дніпра. Протягом 2022 року вони спільно з командою архітекторів зможуть створити мобільний культурний простір в одному з житлових районів міста. Про це повідомляє Дніпроград із посиланням на громадську організацію «Культура Медіальна» (додаток Г).

ROOM FOR CULTURE (Кімната для культури) – урбаністична ініціатива, яка прагне створити культурний простір просто неба в одному з районів Дніпра. Новостворений павільйон сприятиме взаємодії локальної спільноти: там можна буде влаштовувати зустрічі, буккросинг, концерти, кінопокази або інші події. Проект буде враховувати запити місцевої спільноти та підкреслюватиме автентичність вибраної локації. Фокус ініціативи передбачає акцент на віддалені частини міста та розвиток їхньої культурної інфраструктури.

«Зосередженість культурної інфраструктури у центрі міст та її комерціалізація, особливо у часи пандемії, негативно впливає на доступність закладів культури та задоволення культурних потреб мешканців житлових районів. Саме тому проект ROOM FOR CULTURE має на меті створити інклюзивний мобільний простір просто неба в одному з районів Дніпра, який слугуватиме майданчиком для реалізації потенціалу місцевих мешканців», – розповідає співкураторка ініціативи Марія Костенко.

Проект створюватиметься у партнерстві з наявною локальною ініціативою протягом 2022 року. Для реалізації проекту буде вибрано один район м. Дніпра – вже влітку там з'явиться новий культурний простір. Після цього він буде функціонувати та розвиватись силами спільноти. Взяти участь у проекті можуть ініціативні групи, які мають ідею розвитку культури у своєму районі.

У перспективі учасники ROOM FOR CULTURE отримають:

– проект мобільного простору, що відповідає потребам району (павільйон, сцена тощо);

- реалізацію проекту протягом 2022 року;
- підтримку в організації заходів;
- консультації та менторство наших експертів щодо подальшого розвитку проекту [19].

Отже, фестиваль аудіовізуального мистецтва та нових медіа у міському просторі «Конструкція» вперше відбувся восени 2014 року з ініціативи місцевої громадської організації «Культура Медіальна» [16]. Масштаб для Дніпропетровська був не традиційним. У перший рік «Конструкція» тривала тиждень. Програма фестивалю розгорталася у трьох напрямках – художньому, музичному та освітньому. Щодня відбувалося від двох до чотирьох заходів. Участь взяли понад 50 артистів, лекторів та музикантів з України, ближнього та далекого зарубіжжя. Загалом у заходах було задіяно понад 10 локацій у громадському просторі міста.

Утім головне в цій інформації полягає в іншому: вона засвідчила, що соціальна активність навіть відносно невеличкої групи людей здатна перетворити відповідні локації міста на привабливий культурний простір для жителів. І саме в цьому найважливіший результат.

2.2. Творчий потенціал професіонального мистецтва Дніпропетровщини.

Як уже зазначалося, область має високий культурний рівень. Нині в області сім державних театрів, Будинок органної та камерної музики.

Помітним явищем культурного життя став Дніпропетровський театр одного актора «Крик» (керівник і виконавець – М. Мельник). Спробуємо довести цю думку – про роль професіонального мистецтва в культурному середовищі міста, на практиці.

В області функціонує майже 90 народних і зразкових колективів художньої самодіяльності. Користуються традиційно успіхом дитячі

колективи «Калина» (керівник В. Рогозін), «Орлятко» (керівник О. Соколовський), вокально-інструментальний ансамбль «Мастерок», дитячий балет на льоду «Кристал» (керівник В. Пермінов).

У Дніпропетровську працює одна з найстаріших бібліотек України – обласна наукова з фондом понад 2,7 млн. примірників літератури. Усього в області до 700 масових бібліотек із загальним фондом понад 22.153 тис. примірників.

В області є 8 державних, 40 народних, 135 громадських музеїв. Серед них згаданий неодноразово вже й Дніпропетровський історичний музей ім. Д.Яворницького, що помітний широкою дослідницькою та популяризаторською діяльністю.

На Дніпропетровщині працюють 750 клубних установ, 97 навчальних закладів та 91 дитяча школа культурницького характеру: музичні, культурні, художні (образотворчі), хореографічні тощо.

Петриківка – всесвітньовідомий центр традиційного народного розпису. Виставки робіт петриківських майстрів постійно експонуються не тільки в межах області, а й по всій Україні і за кордоном

В області постійно відбуваються музичні, театральні та інші фестивалі всеукраїнського та міжнародного рівня. У травні 1999 року у Дніпропетровську проходив фестиваль «Червона рута», проведення якого відбулося в рамках всеукраїнського культурного проекту.

У Дніпропетровську працює обласний дитячо-юнацький кіноцентр «Веснянка», також широко відомий в Україні і за її межами. Прокоментуємо вищенаведені тези.

«Петриківський розпис» – перший український об’єкт, включений ЮНЕСКО до Списку нематеріальної культурної спадщини людства, що сприяє розвитку Дніпропетровщини. Петриківський декоративний розпис має великі можливості, щоб давнє і вічно молоде народне мистецтво увійшло

у сферу сучасного життя та збагатило національну та світову культуру.

Розвитку духовності та естетичного виховання населення Дніпропетровщини сприяють 14 професійних театрів, Будинок органної та камерної музики, Дніпропетровська філармонія, 644 бібліотеки, 547 клубів, 31 музей.

У 2020 році мережа закладів культури збереглася. Саме в них були представлені гостьові концерти (8), світові прем'єри (164), майстер-класи (12), культурно-мистецькі заходи (39), курси підвищення кваліфікації (272 особи) тощо.

У музейних закладах обласного підпорядкування відбулося 164 музейних виставок для цільових аудиторій, 12 онлайн-екскурсій, 86 онлайн-проектів (3D тури, відео презентації, онлайн-квести, онлайн-лекції, онлайн-майстер-класи, gif-анімації та ін.) та 45 інтерактивні виставки. Інакше кажучи, навіть у складних умовах сьогодення мережа галузі спромоглася гідно відповісти на наявні виклики.

Також, варто приділити увагу професійним творчим колективам.

Академічний симфонічний оркестр Дніпропетровської філармонії імені Л.Б.Когана. На базі філармонії у 1939 році був заснований колектив – симфонічний оркестр. У роки державної незалежності України оркестру надано звання «академічний» (2006 р.).

Дніпропетровський симфонічний оркестр налічує багато славних сторінок творчої співпраці з видатними музикантами сучасності: Емілем Гіллельсом, Леонідом Коганом, Давидом Ойстрахом, Святославом Ріхтером, Мстиславом Ростроповичем, Наталією Гутман, Львом Оборінім, Андрієм Петровим, Яковом Заком, Станіславом Нейгаузом, Богодаром Которовичем, Євгеном Станюковичем.

За пультом цього оркестру стояли видатні диригенти сучасності: Олександр Гаук, Юрій Фаєр, Натан Рахлін, Карл Еліасберг, Анатолій

Климов, Гурген Карапетян, Кирило Кондрашин, Р. Глієр, А. Осмаков.

Новий етап розвитку оркестру починається від 2001 року, коли обласне управління культури і туризму відновлює роботу Дніпропетровської філармонії.

Із початком двадцять першого сторіччя розпочинається натхненно-творча сумісна робота симфонічного оркестру і заслуженого діяча мистецтв України Наталії Пономарчук, що зробила великий внесок у розвиток сучасного симфонічного оркестру та пропрацювала у філармонії майже двадцять років (2001-2020 рр.).

За цей час оркестр побував з гастролями в Італії, Іспанії, Польщі, Швейцарії, Португалії, Німеччині та Скандинавії, маючи найрізноманітніші культурні програми. У репертуарі оркестру наявна світова, українська та сучасна музична класика.

У 2019 році народився новий колектив струнний квартет «Коган квартет» під керівництвом Є. Савчука. Колектив було створено з концертмейстерів груп симфонічного оркестру. Сьогодні це один із дивовижних колективів, у репертуарі якого представлена камерна музика від Й. Баха, В. Моцарта до сучасної класики молодих композиторів.

Сьогодні з оркестром грають молоді солісти, зокрема такі, як В.Соколов, К. Товстуха, О. Грінюк, Б. Півненко, Р. Лопанинський, Д.Ткаченко, А. Баришевський та багато, виконавців із різних континентів світу, що підтверджує його високе творче реноме.

У вересні 2020 року художнім керівником оркестру та диригентом стає А.Х. Торибаєв [1], який поглиблює творчі здобутки колективу, розширює тематичні програми.

Джазовий оркестр «DNIPRO-BAND» (додаток Д). Колектив джаз-оркестру утворений у 2000 році. Керував оркестром відомий в місті музикант та диригент Паламарчук Юрій Валерійович. У складі колективу найкращі

музиканти м. Дніпра. Біг-бенд неодноразово виступав у київському Палаці мистецтв «Україна», успішно демонстрував свої концертні програми на фестивалях «Парад оркестрів», «Джаз на Дніпрі». У 2001 році Джаз-оркестр відкривав Чемпіонат Світу зі спортивних танців. Традиційним для цього колективу було проведення у Дніпропетровську сезонних концертів «пори року»: «Весінній джаз», «Літній джаз».

У репертуарі біг-бенду джазові сонги, оригінального аранжування: Дюка Елінгтона, Каунта Бейси, Семмі Нестико, Джорджа Гершвіна, твори з репертуару Бади Річа, Квінсі Джонса, Еллі Фіцджеральд, Майлса Девіса, гурту «Бітлз» тощо. Оркестр також не ігнорує найкращі зразки естради, сучасної поп музики.

Із жовтня 2013 року керує оркестром Іщенко Юрій Олександрович, який до цього працював у багатьох музичних колективах: цирках, музичних театрах, естрадних оркестрах, тобто має достатній організаційний та професійний досвід такого керівництва. В його творчому багажі накопичилася значна кількість аранжувань, власних творів для оркестру, театру, вокалу, а також перекладу народних пісень.

Зараз перед оркестром ставляться нові високо технічні завдання для вдосконалення загального звучання, стилістики та оновлення репертуару.

Вокал-шоу «Консонанс» (додаток Д) відносно молодий колектив, утворений у 2013 році на базі Дніпропетровської філармонії ім. Л.Б. Когана.

«Консонанс» – це колектив, який об'єднав молодих і талановитих естрадних вокалістів, чиї виступи вже знайомі Дніпропетровському глядачу. За 8 років праці колектив показав свою творчість у наступних шоу – програмах: «Закордонні хіти 70-80-х», «ВІА-манія», «Музичний ринг», «АВВА – назавжди!». В багатожанровому й різноманітному репертуарі колективу є багато популярних творів – від композицій вітчизняної естради до сучасних джазових стандартів та музики у стилі «Pin Up» [4].

Синтез вокалу та хореографії, індивідуальний стиль у драматургії кожного номера, професійний підхід артистів до праці, ретельна розробка костюмів, використання новітніх технологій – це складові колективу «Консонанс», який має широкий успіх не тільки у молоді, а й у дорослій публіки. Тобто, як бачимо, потенціал професійного мистецтва достатньо високий і дає можливість брати до репертуару твори будь-якої складності. Ефективно впливає він і на освітню сферу регіону, стимулюючи якісну підготовку фахівців.

2.3. Сфера народної культури в сучасному просторі регіону.

Зауважимо, що нематеріальна культурна спадщина складається з усіх проявів культури, є тканиною живої спадщини людства, а також найважливішим засобом культурного різноманіття, сказав Федеріко Ленцеріні, доктор філософії Університету Сієни (Італія), доктор філософії з міжнародного права, Університет Барі (Італія) та права ЄС в Університеті Сієни (Італія). Він був радником ЮНЕСКО та юридичним радником Міністерства закордонних справ Італії на міжнародних переговорах щодо охорони культурної спадщини.

У своїй праці «Нематеріальна культурна спадщина: жива культура народів» він наголошує, що суттєвим «творчим фактором» нематеріальної культурної спадщини є «ідентифікація» цієї спадщини як важливого елемента культурної ідентичності її творців та носіїв» [27].

Одним із проявів «живої» культури є нематеріальна культурна спадщина Дніпропетровщини, різноманітна, сповнена глибокого переосмислення життя, історії, світогляду, що, зокрема, втілюється в самобутній народній творчості. Як і у всій державі, кожна область має власні програми збереження цієї спадщини, однак їх реалізація знаходиться на

невисокому рівні через брак фінансування, яке щороку зменшується, а сьогодні, через війну РФ в Україні стан став ще гіршим. Тим більше, що значна кількість напрямів цієї програми справді передбачає певні фінансові витрати, яких немає поки що у місцевих громадах.

На сьогодні два елементи нематеріальної культурної спадщини України були внесені до відповідних списків ЮНЕСКО, обидва з Дніпропетровщини: 2013 року – «Петриківський декоративний розпис» як феномен українського народного орнаментального малярства (Petrykivka decorative painting as a phenomenon of the Ukrainian ornamental folk art) включений до Репрезентативного списку елементів нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО, а 2016 року – «Козацькі пісні Дніпропетровщини» (Cossack's songs of Dnipropetrovsk Region) внесені до Списку нематеріальної культурної спадщини, що потребує негайної охорони.

Важливим аспектом збереження і розвитку живої культури є популяризація спадщини. Відповідно до Конвенції ЮНЕСКО «Про охорону нематеріальної культурної спадщини», а саме, ст. 13 та ст. 14., «...кожна держава робить зусилля щодо охорони, підвищення обізнаності та поширення знань про нематеріальну культурну спадщину».

Із метою поширення знань про цей напрям у 2017 році видано книгу «Нематеріальна культурна спадщина Дніпропетровщини» (додаток Е), підготовлену до друку за підтримки Дніпропетровської обласної ради. Реліз став можливим завдяки спільній роботі фахівців Дніпропетровської музичної академії ім. М. Глінка, науковця Дніпропетровського художнього музею, майстра петриківського розпису Центру народної творчості «Дивокрай».

Книга розповідає про обидві стихії, їх історію, поширення, побут, майстрів петриківського розпису та групу носіїв елемента нематеріальної культурної спадщини «Козацькі пісні Дніпропетровщини». Видання також зосереджується на роботі з підвищення обізнаності про елементи, зокрема на

різноманітних освітніх заходах тощо. Книга видана українською та англійською мовами.

Інші ініціативи та регіональні програми, спрямовані на збереження та популяризацію нематеріальної культурної спадщини, також ухвалені Дніпропетровською обласною радою, повідомила начальник управління культури, національностей та релігій Дніпропетровської облдержадміністрації Наталія Першина в комітеті Верховної Ради з питань парламентських слухань України про культуру та духовність.

Секція «Нематеріальна культурна спадщина» була представлена на таких слуханнях вперше. Н. Першина наголосила, що в регіоні, відповідно до принципів та орієнтирів Конвенції ЮНЕСКО, програми, пов'язані з нематеріальною культурною спадщиною, ставлять у центр людей та культурний простір. Проте, залишається зробити багато організаційної роботи для захисту та збереження нематеріальної культурної спадщини, яка має на меті передати «живу культуру» українського народу майбутнім поколінням (додаток Е).

Відповідно до норм, встановлених статтею 29 Конвенції ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини, Дніпропетровська обласна рада надала звіт про стан реалізації в регіоні положень Конвенції ЮНЕСКО, а саме про стан виконання заходів з охорони елементу НКС «Козацькі пісні Дніпропетровщини», включеного до Списку нематеріальної культурної спадщини, що потребує термінової охорони, та надала оновлений план з його охорони до 2024 року.

Зокрема, протягом 2014–2016 років на замовлення Дніпропетровської обласної ради за участю музикознавців, науковців, студентів і викладачів Дніпровського національного університету імені О. Гончара (далі – ДНУ) здійснено 13 експрес-експедицій до міст та районів області, які частково охоплюють території, де науковцями фіксувалися ознаки степового

козацького співу: Синельниківського, Солонянського, Павлоградського, Межівського, Широківського, Нікопольського, Дніпровського, Покровського, Магдалинівського, Томаківського, Васильківського районів, міст Підгороднього та Жовтих Вод. Під час експедицій зібрано текстові, фото-, аудіо-, відеоматеріали, відвідано понад 15 населених пунктів. Потрібно згадати, що подібна практика здійснювалася на цих теренах і у 20-ті роки ХХ століття і також допомогла зібрати чимало унікальних народознавчих документів. І ця діяльність становитиме важливий сегмент для вивчення нематеріальної культурної спадщини, сприятиме поглибленню. Патріотизму місцевого населення.

Протягом 2017–2019 років студентами та викладачами ЗВО «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» проведено 19 польових досліджень із виявлення цього елемента в містах Підгородньому, Жовтих Водах та у 14 районах області.

Загалом у виконанні носіїв елемента НКС учасниками експедицій зафіксовано понад 560 автентичних козацьких пісень. Тривалість аудіо- та відеозаписів – понад 40 годин. Виявлено нові місця збереження елемента НКС (понад 11 сіл) та носії елемента.

За результатами проведених досліджень носіями елемента визнані народні ансамблі «Знахідка» (м. Жовті Води), «Богуславочка» (с. Богуслав Павлоградського району), «Першоцвіт» (с. Кочережки Павлоградського району) та «Криниця» (м. Підгородне Дніпровського району).

При «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» створено лабораторію фольклору та етнографії, члени якої займаються вивченням та збереженням протяжного багатоголосного співу козацьких пісень Дніпропетровщини. Створені також музичні гурти, ансамблі, групи, які відтворюють зникаючу манеру співу козацьких пісень на основі записів, зроблених під час їх виконання носіями елемента. Для молоді та

зацікавлених осіб із техніки, манери і традицій виконання козацьких пісень Дніпропетровщини проводяться майстер-класи. Ця практика не нова. Адже фактично в кожній області України проводиться щось подібне, позаяк фольклорний сегмент у найбільшій мірі охоплює й сучасну школу. І саме він має значний культурний ефект, оскільки відповідає ментальності населення.

Про автентичні козацькі пісні Дніпропетровщини та їх виконавців знято фільми, видано фольклорно-етнографічні збірки, самовчителі.

Значне поле діяльності знайшли для себе науковці, за участю яких відбуваються семінари-практикуми, конференції, симпозіуми. Потрібно відзначити, що зібраний матеріал становить важливий сегмент для проведення подальших наукових досліджень, їх опрацювання та популяризації результатів.

Із кожним роком набувають усе більшої популярності серед поціновувачів народного мистецтва фестивалі: «Козацькі пісні Дніпропетровщини», «Звідси воля розлилася», «Збирайся, роде, єднайся, народе» та інші, що проходять на території області.

Багато роботи на Дніпропетровщині здійснюється і задля охорони й популяризації елементу нематеріальної культурної спадщини – «Петриківський дивоцвіт».

Зокрема, в області запроваджено проведення відкритих та он-лайн:

- уроків, традиційних майстер-класів із петриківського розпису та у форматі відео конференції (відео уроків), конференцій, засідань, відкритих лекцій тощо, які сприяють розширенню інформації про це явище;

- створення необхідних матеріально-технічних умов для якісної організації навчання вчителів, вихователів дошкільних закладів, керівників гуртків художньо-естетичного профілю позашкільних навчальних закладів за напрямом «Петриківський розпис», майстрів петриківського розпису на базі установ освіти об'єднаних територіальних громад Магдалинівського,

Нікопольського, Новомосковського, Синельниківського, Покровського, Петропавлівського, Петриківського, Томаківського районів та міст Дніпра, Нікополя, Покрова, Тернівки, Павлограда та ін., «Дніпровська академія неперервної освіти», «Дніпропетровський художній музей», «Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д.І. Яворницького», «Центр народної творчості «Дивокрай»;

– курси з підвищення кваліфікації для вчителів з малювання загальноосвітніх шкіл, дошкільних закладів, гуртків художньо-естетичного профілю позашкільних закладів міст та районів області, шкіл естетичного виховання на базі КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»;

– навчання мистецтву петриківського розпису дітей з особливими потребами та вихованців «Дитячий оздоровчий центр соціальної реабілітації санаторного типу «Перлина Придніпров'я», «Дніпропетровський навчально-реабілітаційний центр № 1», «Загальноосвітня санаторна школа-інтернат № 3», «Дніпропетровська загальноосвітня санаторна школа-інтернат № 4 I–III ступенів», «Дніпропетровський багатoproфільний навчально-реабілітаційний центр № 9» та ін.;

– проведення уроків петриківського розпису в Петриківському професійно-технічному училищі № 79, Петриківській СЗШ, Будинку дитячої творчості, Дитячій художній школі імені Т.Я. Пати, «Дніпропетровський театрально-художній коледж», Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара, Центрі народного мистецтва «Петриківка», на базі деяких шкіл Петриківського району створено гуртки петриківського розпису. Взагалі з 2014 року орієнтовно пройшли навчання майже 900 дітей та підлітків;

– навчання петриківському розпису дітей із 3 років у дитячому садочку «Сонечко», майже 780 дітей пройшли курс навчання;

– під час проведення майстер-класів (на фестивалях, форумах,

виставках, інших заходах, в навчальних закладах тощо) охоплено майже 4.000 осіб (дорослих – 3000, дітей – 1000);

- щорічне проведення семінарів, тренінгів, у яких взяли участь понад 10 тис. осіб;

- проведення заходів із популяризації петриківського розпису, зокрема: більше 30 фестивалів, щорічного етнофестивалю «Петриківський дивоцвіт» (12 років), обласного фестивалю талантів, обласного конкурсу дитячої анімації у стилі петриківського розпису «Жива Петриківка»;

- оздоблення петриківським розписом різних соціальних інфраструктурних об'єктів, закладів, установ, зокрема будівель (24), магазинів (19), автобусних зупинок (4), внутрішнього приміщення каплиці імені Князя Рівноапостольного Володимира на території Петриківської центральної районної лікарні тощо;

- проведення виїзних майстер-класів та виставок, персональних виставок майстрів петриківського розпису на території області, України (в містах Києві, Харкові, Одесі, Львові, Полтаві, Кропивницькому), у країнах світу (зокрема в Грузії (м. Батумі, м. Тбілісі), Литві, Болгарії та Італії);

- до Книги рекордів України занесено розписаний петриківським розписом рогач, найбільший петриківський орнамент, найбільший петриківський розпис, гігантський самовар із петриківським розписом, стрічку, ложку, 120-метровий орнаментальний розпис (паркан), найбільший шоколад, найдовше панно, оздоблені петриківським розписом [8].

Нині єдиними носіями козацьких пісень, відзначених ЮНЕСКО, є три аматорські колективи Дніпропетровщини.

Серед них – ансамбль «Богуславочка» із Павлоградщини. Керівниця Євгенія Хорольська каже, колись козаки приїжджали до них у село Богуслав на зимівлю. Тоді місцеві й перейняли їхні пісні.

Фольклорно-етнографічний гурт «Криниця» існує з 1989 року:

спочатку створився як вокальний ансамбль «Журавка», пізніше він виокремився в існуючий гурт, який віддав перевагу вивченню і популяризації народних козацьких пісень.

Як свідчить перегляд матеріалів поточного архіву установ культури області, зосереджені в КЗ «ДОЦНТ», співачки першого складу цього гурту – Марія Старишко, Раїса Полив'яна, Марія Заугольна, Марія Корнута, Валентина Колісник та інші – зібрали багатий фольклор, згадуючи пісні свого дитинства, які чули від своїх мам і бабусь.

У репертуарі «Криниці» – історичні, козацькі, побутові, чумацькі, стрілецькі, рекрутські та весільні пісні, які здавна співають у місті Підгородне. Гурт самостійно шукає маловідомі пісні старшого покоління, відроджує щедрівки, щедрівки та різноманітні релігійні пісні, а також народні обряди та традиції батьківщини.

У репертуарі багато пісень, зібраних ще істориком і дослідником Д. Яворницьким, а також його пісні (слова Марії Заугольної, музика Анатолія Напрєєва) [21].

Ансамбль «Богуславочка» – один із найвизначніших ансамблів Дніпропетровщини, який також виконує оригінальні козацькі пісні.

Коли у 2014 році розпочалася експедиція з пошуку та вивчення козацьких пісень Дніпропетровщини, дослідникам не було куди звернутися за інформацією. Всю роботу потрібно було робити з нуля. Вони об'їздили десятки сіл, працюючи з місцевими народними співаками, яких знайшли, та записуючи пісні. Від учасників таких колективів вони дізнавалися про особливості способу виконання козацьких пісень, від них писали оригінальні слова, які запам'яталися народу. Створено фото- та відеоархів, записані деякі пісні. Більшості виконавців понад 80 років, і саме на їхньому ентузіазмі та бажанні тримається сам феномен козацької пісні.

Насправді немає жодної громади, яка б не збирала, зберігала та

виконувала козацькі пісні з Дніпропетровщини. До цього залучаються народні аматорські колективи, наприклад, ансамбль «Знайди» у м. Жовті Води, ансамбль «Криниця» у м. Підгородне Дніпровського району, ансамбль «Богуславочка» в селі Богуслав Павлоградського району. Виступи дають люди, які не належать до жодної з мистецьких груп чи неформальних груп, які збираються з цієї нагоди та які ніде не зареєстровані, і які не беруть участі в офіційних заходах, де їхня робота могла б бути поширена серед широкого кола людей. Потрібно відзначити, що в цьому процесі помітна роль КЗ «Обласний центр народної творчості» обласної ради, який виступає специфічним координаційним центром цього процесу, організатором низки аналогічних фестивалів чи звітів тощо.

У той же час основною загрозою існуванню козацьких пісень на Дніпропетровщині є вік їх виконавців, переважно це люди старше 80 років, тому необхідно, щоб молодь починала виконувати такі пісні чи хоча б занотовувала їх для подальшого опрацювання.

Населення села Богуслав Павлоградського району Дніпропетровщини у 2001 році становило лише 3.880 осіб, але цим людям усе ж вдалося зберегти традиції з давніх часів.

Заснований 9 травня 1984 року ансамбль «Богуславочка» повністю складається з жінок. Вони не мають музичної підготовки, але їх унікальна поліфонія дає їм перевагу перед будь-яким виконавцем, важко навчати, важко відтворювати.

Ансамбль «Богуславочка» – друга родина для його учасників, тут вони можуть поспілкуватися, відвести душу, заспівати про свій біль. Адже для цього й створювалися козацькі пісні – щоб ширити славу перемог, розповідати про тяжке життя козаків, оплакувати загиблих та й будити бойовий дух, коли так потрібні сили.

На місці села Богуслав раніше була козацька слобода, а в цій місцевості

було п'ять останніх запорозьких козацьких паланок. Тому в селах цього району найкраще збереглася пам'ять про традиції та культуру краю. Під час фольклорної експедиції вчені з'ясували, що Дніпропетровщина є справжньою енциклопедією фольклорних стилів, адже кожне село має свої традиції, стилі та способи виконання, і Богуслав не виняток. А те, що жінки, які ніколи не бачили музики і не мають музичної підготовки, можуть співати на чотири-п'ять частин (голосів), свідчить про унікальність стилю виконання та виконавців.

У репертуарі ансамблю – козацькі, історичні, побутові та обрядові пісні, голоси, пісні на колгоспну тематику та повоєнні роки, твори українських та російських композиторів ХХ століття й місцевих авторів. Притаманна Богуславу пісня – це один довгий, нескінченний куплет, що переплітається, а головна риса – п'ять голосів. Саме виконання чотирьох-п'яти голосів характеризує стиль співу в цьому селі. Зазвичай у народних піснях двоголосний або триголосний, але тут є особливий спосіб виконання з вмілим копіюванням чоловічих голосів, адже козацька пісня була призначена для чоловіків. «Козацька пісня» довга, містить куплети в оригінальних варіантах їх як правило 18–22. Але зараз неможливо відтворити повний текст, тому вони представлені в скороченому варіанті.

Одне з правил, яких дотримується ансамбль – зберігати традиції виконання пісень і не йти на компроміс із сучасною музикою заради популярності. Їхнє завдання – зберегти пісні, які співали предки-козаки, і передати їх наступним поколінням. Це не лише героїчні пісні, а й ліричні про кохання та будні. Вибір непростий, але вони цим пишаються.

Завдяки багатій традиції козацьких пісень Богуслав був обраний місцем проведення фестивалю «Козацькі пісні Дніпропетровщини», який вперше стартував у 2017 році. Його мета – зберегти пісенні традиції Дніпропетровщини та поширити їх серед широкої громадськості. У рамках

фестивалю проводяться майстер-класи, розважальні заходи, виставки та ярмарки, присвячені козацькому минулому краю [40].

Колектив «Першоцвіт» презентує пісні, які співали та продовжують співати у с. Кочережки, Павлоградського району. Учасниця колективу Тетяна Кіяхова розповідає, що у колективі є дві учасниці, яким уже 90 років. Зараз учасники намагаються долучити діточок до співу, аби пісні жили й надалі [2].

Народний ансамбль танцю «Орлятко» (додаток Ж). Заснований в 1969 р. Засновник – Андрес Родрігез Варрі, хореограф родом з Іспанії, і його сім'я створили маленький танцювальний колектив у Палаці культури залізничників. Отримав звання «народного» ще в 1972 р.

Олександр Вітольдович Соколовський – керівник колективу з 1989 р.

Із 1996 р., щороку проводять фестиваль «Орлятко збирає друзів» у Дніпрі, на який запрошують народні колективи з різних країн. Ця традиція продовжується й надалі. Відзначимо, що практика проведення фольклорних фестивалів чи не найкраще збережена саме в Україні. І саме сюди приїздить чимало оригінальних автентичних виконавців зі всього світу, аби продемонструвати власні здобутки. Повною мірою практикується це й на Рівненщині і наші колективи є учасниками й поліських та Дніпропетровських імпрез.

Отже, на Дніпропетровщині три фольклорні колективи виконують козацькі пісні, що занесені ЮНЕСКО до нематеріальної культурної спадщини. Вони презентували у Дніпрі композиції, які співають споконвіку в селах області та передають із покоління в покоління. Помітна Дніпропетровщина і іншими складовими народно-культурної практики. І саме це є важливим показником у подальшій перспективі розвитку регіону, адже нематеріальна культурна спадщина залишається важливим сегментом світової культурної спадщини, яка оберігається законом.

ВИСНОВКИ

Таким чином, проведений аналіз спеціальної літератури, джерельної бази наукового пошуку, зокрема й різноманітних законодавчої бази, а також опитувань та інтерв'ю працівників культури базового закладу, поточних архівів установ культури та їх методичних служб в особі КЗ «ОЦНТ», порівняльні характеристики наявного матеріалу, а також ознайомлення з планово-звітною документацією установ культури Дніпропетровщини, дав змогу встановити наступне:

- Дніпропетровщина є однією з найбільш розвинених промислових одиниць України і забезпечує її промислову потужність. У той же час сфера культури не є першочерговим у державній політиці та регіональній культурній практиці та отримує недостатню увагу й організаційно-фінансову підтримку з боку влади. Хоча упродовж усього періоду функціонування цього промислового регіону наявні установи культури виконували важливу не лише дозвілєву функцію, але й консолідуючу роль у зміцненні міжрегіональних та міждержавних зв'язків, виступали важливим чинником консолідації населення, адже на території регіону проживає чимало різноманітних етнічних груп, які також в установах культури знаходили собі важливу форму задоволення своїх культурних потреб.

- Вивчення соціально-культурної ситуації на Дніпропетровщині сьогодні свідчить про необхідність подальшого збереження культурно-мистецьких закладів, підтримки діяльності шкіл мистецтв та аматорських і професіональних художніх колективів області на сучасному етапі, позаяк саме вони значною мірою впливають на зміну ціннісних орієнтацій,

виконують функції художньої (до) освіти і таким чином розширюють організаційно-культурний потенціал місцевого населення.

Тож, актуальність теми не викликає заперечень, позаяк культурна сфера є дуже чутливою ознакою прав людини, її незалежності та самосвідомості. Культура є джерелом творчого саморозвитку людей, що зберігається століттями і саме в ній підтримується культурний код нації.

- На сучасному етапі розвитку Дніпропетровщини культура посідає одне з найважливіших місць у суспільстві та є одним із найпопулярніших засобів розвитку молоді.

- Проведений аналіз наукових джерел та різноманітної літератури, а також законодавчої бази України свідчить про те, що в сучасному науковому дискурсі ще не з'явилося єдиного загальноприйнятого визначення «культурний простір міста», однак під цим феноменом розуміється комплекс культурних заходів, спрямованих на урізноманітнення духовних потреб населення.

- Дніпро (Дніпропетровськ) – місто з багатими історико-культурними традиціями. Його інфраструктура нараховує 7 державних театрів і 3 концертні зали, 6 державних і 173 музеї, заснованих на громадських засадах, 55 бібліотек із загальним книжковим фондом у 1,4 млн. примірників. Крім цього, на державному обліку знаходиться 287 пам'яток історії та культури, що вшановують видатні події та видатних учених, а також історію, та мистецтво регіону. У 1999 році Дніпропетровському державному історичному музею присвоєно його ім'я видатного українського історика Д.І. Яворницького. Цей культурний центр регіону являє собою чи не найбільший потенціал, в якому зосереджена культурна спадщина козацької доби.

- Наприкінці ХХ століття в регіоні для задоволення культурних і духовних потреб жителів функціонувало 622 клуби і будинки культури, 691 бібліотека, 8 театрів, обласна філармонія, 7 державних і 165 громадських

музеїв. Тобто потенціал явно достатній для здійснення будь-яких форм культурної діяльності. Утім, проблемою залишається кадровий корпус цих закладів, який і дозволяє перетворити їх на справжні центри культурної діяльності і урізноманітнення міського простору.

- Слід зазначити, що обласне радіо Дніпропетровщини веде мовлення від 1926 р., телебачення – від 1958 року. Має Дніпропетровщина й потужний науковий потенціал: 94 наукових установи, зокрема 41 науково-дослідний інститут, 28 проектно-конструкторських організацій, 5 проектних та проектно-пошукових організацій;

- Це також і 75 кінотеатрів, 920 клубів, 994 бібліотеки, 90 шкіл мистецтв, у яких місцеве населення може задовольнити найрізноманітніші духовні потреби та має всі підстави для організації найрізноманітніших форм культурної діяльності.

- Центр сучасної культури в Дніпрі – новий осередок мистецького життя міста, де проводять фестивалі, виставки, концерти. Пройшовши складний шлях у пошуках постійної локації, Центр працює у приміщенні колишньої земської управи. Співзасновник та керівник Центру та громадської організації Kultura Medialna Андрій Палаш разом із командою друзів із 2018 року єднає культурну спільноту міста. Вони надають нового значення занедбанам будівлям, налагоджують міжнародні зв'язки та допомагають молодим митцям почати свій творчий шлях.

Так, восени 2014 року за ініціативи місцевої громадської організації «Культура Медіальна» вперше відбувся фестиваль аудіовізуального мистецтва та нових медіа в міському просторі «Конструкція». Орієнтир для Дніпропетровська не був традиційним. У перший рік «Конструкція» тривав один тиждень. Програма фестивалю розгорталась у трьох напрямках – мистецькому, музичному та освітньому. За день відбувалося від двох до чотирьох заходів. Участь взяли понад 50 художників, викладачів та

музикантів з України, СНД та зарубіжжя. Загалом було задіяно понад 10 локацій у громадському просторі міста.

- В області налічується майже 90 народних та зразкових колективів художньої самодіяльності. Успіх мають дитячі колективи «Калина» (керівник В. Рогозін), «Орлятко» (керівник О. Соколовський), вокально-інструментальний ансамбль «Мастерок», дитячий балет на льоду «Кристал» (кер. В. Пермінов), що також якісно вирізняють регіон у просторі сучасної культурної практики і є важливим чинником у вихованні підростаючого покоління і формою популяризації якісного проведення вільного часу.

- У Дніпропетровську є одна з найстаріших бібліотек України – обласна наукова бібліотека з фондом понад 2,7 млн. примірників літератури. Загалом в області налічується до 700 публічних бібліотек із загальним фондом понад 22 153 тис. одиниць.

- Одним із проявів «живої» культури є нематеріальна культурна спадщина Дніпропетровщини, різноманітна, сповнена глибокого переосмислення життя, історії та світогляду, що втілено зокрема в самобутній народній творчості. На сьогодні до відповідних списків ЮНЕСКО внесено два елементи нематеріальної культурної спадщини України, обидва з Дніпропетровщини: 2013 р. – Петриківський декоративний розпис як феномен українського народного орнаментального розпису («Петриківський декоративний розпис як феномен України. Орнаментальне мистецтво»), внесені до Репрезентативного списку елементів нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО, а у 2016 році – Козацькі пісні Дніпропетровщини («Козацькі пісні Дніпропетровщини») включені до переліку нематеріальної культурної спадщини, яка потребує негайної охорони. Наразі єдиними носіями козацької пісні, відзначеними ЮНЕСКО, є три аматорські колективи Дніпропетровщини. Серед них – ансамбль «Богуславочка» з Павлоградської області.

Таким чином, проведений ретроспективний аналіз культурного життя регіону засвідчує його високий потенціал і здатність працювати у вже суттєво змінених суспільно-політичних обставинах, розширюючи духовні потреби населення та виконуючи важливі функції неформальної духовної освіти. Тим більше, що саме вона і здатна вивести країну зі складного стану.

Ця тенденція значно активізується в умовах війни, нав'язаної Україні РФ, яка суттєво уповільнює культурне життя і нищить пам'ятки національної культурної спадщини. Тож лише завершення військових дій є підставою для подальшого налагодження культурного простору регіону і виконання ним своїх духовних функцій. А поки що культурний потенціал регіону працює на прискорення завершення бойових дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Академічний симфонічний оркестр Дніпропетровської філармонії імені Л.Б. Когана. URL: <https://philharmonic.com.ua/symfonichnyj/> (дата звернення: 24.03.2022)
2. Ансамбль «Богуславочка» та «Першоцвіт» презентували пісні, які співають у селах регіону. URL: <https://www.rvk.news/region-news/ansambl-boguslavochka-ta-pershoczvit-prezentovali-pisni-yaki-spivayut-u-selah-regionu/> (дата звернення: 27.03.2022).
3. Бекетова В. М. Дніпропетровський історичний музей. URL: https://gorod.dp.ua/history/article_ua.php?article=40
4. Вокал-шоу «Консонанс». URL: <https://philharmonic.com.ua/vokal-shou-konsonans/> (дата звернення: 28.03.2022).
5. ВР України, Закон «Про культуру» від 14.12.2010 N 2778-VI. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/TM040628> (дата звернення: 28.03.2022)
6. Дніпро. Новий центр культури (23.07.2021 р.). URL: <https://ukrainer.net/dccc/> (дата звернення: 28.03.2022).
7. Дніпропетровська область. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=22247 (дата звернення: 28.03.2022).
8. Дніпропетровщина надала звіт для ЮНЕСКО. URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/news> (дата звернення: 27.03.2022)
9. Доманська О. До питання про методологію дослідження соціокультурних процесів: На прикладі аналізу деяких аспектів поняття «національний культурний простір». *Мистецтвознавство України*. 2015. Вип. 15. С. 25-32.
10. Загальна декларація ЮНЕСКО про культурну різноманітність. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/cultural_diversity.shtm (дата звернення: 22.03.2022)
11. Золкіна С. Історія джазу у Дніпропетровську. URL: <https://chrome->

extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fgorod.dp.ua%2Fhistory%2Fdoc%2Fjazzhistory.pdf&cLen=129177&chunk=true (дата звернення: 21.03.2022).

12. Історія міських парків. URL: https://gorod.dp.ua/history/article_ua.php?article=181 (дата звернення: 27.03.2022).

13. Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження від 20.10.2005 р. *Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_008

14. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради*. Київ, 1996. № 30. ст. 141.

15. Копієвська О. Р. Трансформаційні процеси в культурних практиках України: глобальний, глокальний контекст та локальні особливості (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): дис...д-ра культурології: 26.00.06 «Прикладна культурологія. Культурні практики» / Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2018. 487 с.

16. Культурна пустеля «Дніпропетровськ». URL: https://rus.lb.ua/blog/lera_malchenko/332279_kulturnaya_pustinya_dnepropetrovsk.html (дата звернення: 22.03.2022)

17. Культурна спадщина Дніпропетровщини. URL: <https://chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://womenplus.com.ua/wp-content/uploads/2021/07/208x142-spadshina-22-04-21.pdf> (дата звернення: 18.03.2022).

18. Марченко В. В., Виткалов С. В. Регіональний культурний простір України як фактор активізації мистецької ініціативи. *Вісник Маріупольського державного ун-ту*. Серія: Філософія, культурологія, соціологія. 2014. Вип. 8. С. 44-49.

19. Мешканцям Дніпра пропонують створити мобільний культурний простір в одному з районів міста (14.01.2022). URL:https://dniprograd.org/2022/01/14/meshkantsyam-dnipra-proponuyut-stvoriti-mobilniy-kulturniy-prostir-v-odnomu-z-rayoniv-mista_90404 (дата звернення: 27.03.2022)

20. Мицик Ю. А. Козацький край: нариси з історії Дніпропетровщини XV–XVII ст. Дніпропетровськ: Вид. Дніпропетров. держ. ун-ту, 1997. 176 с.

21. Народний фольклорно-етнографічний гурт «Криниця» м. Підгородне Дніпровського району. URL: <http://cossacksongs.com.ua/gurtkrupnyua/> (дата звернення: 20.03.2022)

22. Пам'ятки історії та культури Солонянського району (*За матеріалами «Зводу пам'яток історії та культури України»*) / Упорядк.: Голубчик Л. М., Колесник О. С., Царенко Т. А. Автори статей: Голубчик Л. М., Колесник О. С., Кочергін І. О., Лиштва Н. Ю., Мишуста О. В., Ніколаєв С. М., Рутковська О. В., Сацута В. М., Свистунов В. В., Фещенко Є. Л., Чирич Л. М., Шейміна Н. М. Дніпро, 2019. 526 с.

23. Паспорт «Програми розвитку культури у Дніпропетровській області на 2017 - 2020 роки». URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/sklikannia-7/xiii-sesiya/%e2%84%96-348-13vi%d1%96-22-06-2018%d1%80/> (дата звернення: 22.03.2022).

24. Портал «Дніпро Культура». URL: https://www.dnipro.lib.dp.ua/kinomistetstvo?sort=published_at&order=DESC (дата звернення: 04.05.2022).

25. Про культуру: Закон України від 14.12.2010 р. № 2778-VI. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради*. Київ, 2011. № 24. Ст. 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17> (дата звернення: 23.03.2022).

26. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради*. Київ, 1997. № 24. Ст. 170.

27. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9.04.1999 р.

№586-XIV. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради*. Київ, 1999. № 20-21. Ст. 190.

28. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08.06.2000 р. № 1805-III. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради*. Київ, 2000. №39. Ст. 333.

29. Про Перелік пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації: Закон України від 23.09.2008 р. № 574-VI. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. Київ, 2009. № 8. Ст. 105.

30. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-XII. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради*. Київ, 1992. № 34. Ст. 502.

31. Про стимулювання розвитку регіонів (зі змінами та доповненнями): Закон України від 08.09.2005 р. № 2850-IV. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради*. Київ, 2005. № 51. Ст. 548. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15).

32. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР. *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради*. Київ, 1995. № 31. Ст. 241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр> (дата звернення:21.03.2022).

33. Реабілітовані історією. Дніпропетровська область. Т. 4, кн. 4: Повернені імена: Мартиролог (Ч – Я), доповнення до кн. 1, 2, 3, 4 / Уклад.: В. В. Іваненко, Л. Л. Прокопенко, Р. К. Терещенко; наук. ред. В. В. Іваненко. Дніпропетровськ, 2004. 382 с.

34. Сайт міста Gorod.dp.ua. URL: <https://gorod.dp.ua/> (дата звернення:21.03.2022)

35. Становлення сучасного стилю (1955-1969 рр.). URL: https://gorod.dp.ua/history/article_ua.php?article=68 (дата звернення:26.03.2022)

36. Три особи Театрального бульвару. URL:https://gorod.dp.ua/history/article_ua.php?article=1416 (дата звернення: 17.03.2022)

37. Тронько П., Верменич Я. Історичне місто як культурна цінність і об'єкт пам'яткоохорони. *Україна ХХ століття: культура, ідеологія, політика*. 2009. Вип. 15 (1). С. 171-183.

38. У Дніпрі створять єдиний культурний простір – «Арт-Територія» (13.05.2021 р.). URL: <https://dnipro.tv/news-dnipro/u-dnipri-stvoriat-iedynyi-kulturnyi-prostir-art-terytorii/> (дата звернення: 22.03.2022).

39. У Дніпрі створять сучасний центр «Арт-Територія», який об'єднає усі палаци культури міста (12.05.2021 р.). URL: <https://dniprorada.gov.ua/uk/articles/item/44154/u-dnipri-stvoryat-suchasnij-centr-art-teritoriya-yakij-obednae-usi-palaci-kulturi-mista> (дата звернення: 27.03.2022)

40. Фольклорний ансамбль «Богуславочка» – оаза традицій Дніпропетровщини. URL: https://www.dnipro.lib.dp.ua/folklor_kozacki_pisni (дата звернення: 17.03.2022).

41. Центр сучасної культури у Дніпрі. URL: <https://kulturamedialna.org/portfolio/tsentr-suchasnoyi-kultury-v-dnipri/> (дата звернення: 22.03.2022).

42. Яковлев О. В. Семіотика як методологія дослідження культурного простору України. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. 2015. № 2. С. 71-75.

ОЧІКУВАНІ КІНЦЕВІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Напрями показників виконання Програми	Кількісні показники виконання Програми						
	Найменування показників	Одиниця виміру	Значення показників				
			Усього	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Соціальні	Кількість виготовлених документів на об'єкти культурної спадщини	Одиниць	800	100	200	250	250
Соціальні	Підготовка до видання та видання томів серії книг «Реабілітовані історією»	Томів	8	2	2	2	2
Соціальні	Кількість інтерактивних виставок	Одиниць	80	20	20	20	20
Соціальні	Кількість проведених заходів державно-приватного партнерства	Одиниць	20	5	5	5	5
Соціальні	Кількість виїзних творчих виступів мистецьких колективів театральних концертних закладів області в сільських районах та малих містах	Одиниць.	400	100	100	100	100
Соціальні	Кількість прем'єрних вистав (концертних програм)	Одиниць	170	35	40	45	50
Соціальні	Кількість конкурсів на вищі театральні нагороди Придніпров'я «Січеславна» та «Надія Січеславни»	Одиниць	4	1	1	1	1

Напрями показників виконання Програми	Кількісні показники виконання Програми						
	Найменування показників	Одиниця виміру	Значення показників				
			Усього	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Соціальні	Кількість бібліотек області, підключених до електронного каталогу	Одиниць	100	10	20	30	40
Соціальні	Кількість шкіл естетичного виховання, які мають капітальні видатки	Одиниць	87	15	21	24	27
Соціальні	Кількість працівників галузі, які пройшли підвищення кваліфікації	Осіб	600	150	150	150	150
Соціальні	Кількість майстер-класів та видань методичної літератури	Одиниць	400	100	100	100	100
Соціальні	Кількість регіональних премій у галузі культури і мистецтва	Одиниць	40	10	10	10	10
Соціальні	Кількість стипендій у галузі культури і мистецтва	Одиниць	40	10	10	10	10
Соціальні	Кількість регіональних грантів для створення мистецьких проектів	Одиниць	40	10	10	10	10
Соціальні	Кількість проведених культурно-мистецьких заходів	Одиниць	90	15	20	25	30
Соціальні	Кількість проведених культурно-масових заходів	Одиниць	34	7	8	9	10

Напрями показників виконання Програми	Кількісні показники виконання Програми						
	Найменування показників	Одиниця виміру	Значення показників				
			Усього	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Соціальні	Кількість мистецьких колективів, що брали участь у фестивалях та конкурсах	Колективів	40	10	10	10	10
Соціальні	Кількість закладів культури, в яких проведено оновлення технологічного та технічного стану	Одиниць	200	50	50	50	50

ЦЕНТР СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ У ДНІПРІ (DCCC)

«СЦЕНА» В ПАРКУ ШЕВЧЕНКА

ЛОГОТИП УРБАНІСТИЧНОГО ПРОЄКТУ «ROOM FOR CULTURE»

OPEN CALL DEADLINE
30/01/22

КІМНАТА
ДЛЯ
КУЛЬТУРИ

ДЖАЗОВИЙ ОРКЕСТР «DNIPRO-BAND»

ВОКАЛ-ШОУ «КОНСОНАНС»

КНИГА «НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА
ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ»

ПЕТРИКІВСЬКИЙ РОЗПИС

Автор малюнку: Марина Гавриш

КОЗАЦЬКІ ПІСНІ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ

Автор малюнку: Наталія Федор Савченко. 1921 рік, нарис із збірки «Методика при застосуванні мистецтва». 1982 р.

НАРОДНИЙ АНСАМБЛЬ ТАНЦЮ «ОРЛЯТКО»

